

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 299

**Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
91 Milletvekilinin Gelir Vergisi Kanunu ile
Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına
Dair Kanun Teklifi (2/4031) ile Plan ve
Bütçe Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4031 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	5
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri	8
• Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu	11
• Muhalefet Şerhleri	18
• Teklif Metni	67
• Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>İbrahim Aydemir</i>	<i>Yavuz Ergun</i>	<i>Selman Oğuzhan Eser</i>
Erzurum	Niğde	Karaman
<i>Recep Uncuoğlu</i>	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i>	<i>Cemal Bekle</i>
Sakarya	Osmaniye	İzmir
<i>Arife Polat Düzgün</i>	<i>Tamer Dağlı</i>	<i>İsmail Kaya</i>
Ankara	Adana	Osmaniye
<i>Şirin Ünal</i>	<i>Selim Yağcı</i>	<i>Yusuf Ziya Yılmaz</i>
İstanbul	Bilecik	Samsun
<i>Jülide İskenderoğlu</i>	<i>Ahmet Çakır</i>	<i>Hakan Kahtalı</i>
Çanakkale	Malatya	Malatya
<i>Metin Bulut</i>	<i>İsmail Güneş</i>	<i>Ahmet Zenbilci</i>
Elazığ	Uşak	Adana
<i>Erol Kaya</i>	<i>Semiha Ekinci</i>	<i>Nilgün Ök</i>
İstanbul	Sivas	Denizli
<i>Hülya Nergis</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>Ceyda Çetin Erenler</i>
Kayseri	Tekirdağ	Kütahya
<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Ahmet Salih Dal</i>	<i>Ziver Özdemir</i>
Tokat	Kilis	Batman
<i>Cemal Taşar</i>	<i>Ebubekir Bal</i>	<i>Ali Şahin</i>
Bitlis	Diyarbakır	Gaziantep
<i>Zehra Taşkesenlioğlu Ban</i>	<i>Zeynep Gül Yılmaz</i>	<i>Derya Bakkak</i>
Erzurum	Mersin	Gaziantep
<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Kemal Çelik</i>	<i>Mehmet Cihat Sezal</i>
Gaziantep	Antalya	Kahramanmaraş
<i>Murat Baybatur</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>	<i>Ali Özkaya</i>
Manisa	Afyonkarahisar	Afyonkarahisar
<i>Hacı Bayram Türkoğlu</i>	<i>Ahmet Akay</i>	<i>Hüseyin Şanverdi</i>
Hatay	Şanlıurfa	Hatay
<i>Selim Gültekin</i>	<i>Mustafa Kendirli</i>	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i>
Niğde	Kırşehir	Balıkesir
<i>Ahmet Mücahit Arınç</i>	<i>Müslüm Yüksel</i>	<i>Yücel Menekşe</i>
İstanbul	Gaziantep	Nevşehir
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Necip Nasır</i>	<i>Ramazan Can</i>
Bursa	İzmir	Kırkkale

<i>Cemal Öztürk</i>	<i>İsmail Tamer</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
Giresun	Kayseri	Rize
<i>Radiye Sezer Katırcıoğlu</i>	<i>Şenel Yediyıldız</i>	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>
Kocaeli	Ordu	Bursa
<i>Hamdi Uçar</i>	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>	<i>Ali Cumhuri Taşkın</i>
Zonguldak	Zonguldak	Mersin
<i>İsmail Bilen</i>	<i>Tahir Akyürek</i>	<i>Abdullah Doğru</i>
Manisa	Konya	Adana
<i>Orhan Yegin</i>	<i>Emine Zeybek</i>	<i>Meliha Akyol</i>
Ankara	Kocaeli	Yalova
<i>Serap Yaşar</i>	<i>Yasin Uğur</i>	<i>Tülay Kaynarca</i>
İstanbul	Burdur	İstanbul
<i>Yusuf Başer</i>	<i>Canan Kalsın</i>	<i>Mehmet Ali Cevheri</i>
Yozgat	İstanbul	Şanlıurfa
<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i>	<i>Hacı Turan</i>
Bursa	İstanbul	Ankara
<i>İlyas Şeker</i>	<i>Sermin Balık</i>	<i>Uğur Aydemir</i>
Kocaeli	Elazığ	Manisa
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>Ahmet Kılıç</i>	<i>Bekir Kuvvet Erim</i>
İzmir	Bursa	Aydın
<i>Oya Eronat</i>	<i>Zülfü Demirbağ</i>	<i>Fatma Aksal</i>
Diyarbakır	Elazığ	Edirne
<i>Orhan Erdem</i>	<i>Vildan Yılmaz Gürel</i>	<i>Arzu Aydın</i>
Konya	Bursa	Bolu
<i>Salim Çivitcioğlu</i>	<i>Halil Etyemez</i>	<i>Halil Özcan</i>
Çankırı	Konya	Şanlıurfa
<i>Nazım Maviş</i>	<i>Mehmet Yavuz Demir</i>	
Sinop	Muğla	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4031 Esas Numaralı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.

20.12.2021

Ekrem Çelebi

Ağrı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 17/12/2021 tarihinde sunulan 2/4031 Esas Numaralı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

20.12.2021

Sena Nur Çelik

Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/4031) Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

20.12.2021

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifine imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

20.12.2021

Fatih Süleyman Denizolgun

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4031)	
ESAS	Plan ve Bütçe Komisyonu
TALİ	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Gelir Vergisi Kanununda ücret gelirlerinin vergilendirilmesinde tevkifat usulü ana kural olarak belirlenmiş ve yüksek ücretler ayrıca beyana tabi tutulmuştur. Kanunda ücretlerin vergilendirilmesinde genel tarifede belirlenmiş dilim aralıkları ayrıştırılmış ve daha yüksek dilimler belirlenerek vergi oran artışlarından ücretlilerin daha az etkilenmesi sağlanmıştır. Bunun yanı sıra Kanunda muhtelif istisnalar sağlanmış ve asgari ücretin brüt tutarı esas alınmak suretiyle ücretlinin medeni durumu ile çocuk sayısı dikkate alınarak asgari geçim indirimi müessesesi getirilmiştir.

Hernekadar ücretlilerin vergilendirilme esası diğer gelir unsurlarına göre daha avantajlı olsa da asgari ücret üzerinde hâlihazırda yıllık ortalama yüzde 3,25 vergi yükü bulunmaktadır.

Vergide adalet ilkesinden hareketle çalışanların ekonomik durumlarına katkı sağlanması amacıyla, asgari ücret vergi dışı bırakılarak gelir vergisi ve damga vergisi istisnası sağlanmaktadır.

Ayrıca, brüt ücreti asgari ücretin üzerinde olan ücretlilerin, ücretleri üzerinden yapılan vergi kesintisi nedeniyle ücretlerinin asgari ücretin net tutarının altında kalmaması amacıyla ilave asgari geçim indirimi getirilmektedir.

Yapılan bu düzenlemelere uyumlu olarak Gelir Vergisi Kanununda yer alan diğer ücret gelirlerinin vergilendirilmesine ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır.

Diğer taraftan, Dünya nüfusunun hızla artmasının yanı sıra üretimde meydana gelen artışa bağlı olarak enerji ihtiyacı kısıtlı kaynaklarla karşılanmaktadır. Güneş enerjisinin de yer aldığı yenilenebilir enerji kaynakları son dönemde gerek karbondioksit salınımlarını azaltarak çevrenin korunmasına yardımcı olmaları, gerekse dışa bağımlılığın azalmasına ve istihdamın artmasına katkıda bulunmaları nedeniyle oldukça önemlidir. Bu kapsamda 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda, yenilenebilir enerji üretiminin teşvik edilmesi için muafiyet sınırı olarak öngörülen meskenlerin çatı ve cephesine kurulan güneş enerjisi santrallerinin kurulu gücünün 10 kW (10 kW dâhil) olması şartının 20 kW (20 kW dâhil) olarak değiştirilmesi amacıyla değişiklik yapılması amaçlanmaktadır.

Ayrıca Teklifte, Katma Değer Vergisi Kanununda ve diğer bazı kanunlarda da değişiklik ve yeni hükümler ihdas edilmektedir.

Savunma sanayi sektöründe ihtiyaçlar her geçen gün değişim ve gelişim göstermektedir. Bu doğrultuda, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde sınırlı sayıda ihtiyaç için tanınan istisnanın, Savunma Sanayii Başkanlığı için kapsamının genişletilmesi ile, Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler ile bu teslim ve hizmetleri gerçekleştirenlere bu kapsamda yapılacak olan, miktarı ve nitelikleri Başkanlıkça onaylanan teslim ve hizmetlerin istisna kapsamına alınması sağlanmaktadır.

Son dönemde, doğal gaz fiyatlarında, dünya genelindeki makroekonomik gelişmeler ve mevsimsel sebeplerden dolayı öngörülemeyen artışlar meydana gelmiştir. Covid-19'un neden olduğu kısıtlamaların esnetilmesi sonrasında yaşanan talep artışı, arz kısıtları ve iklimsel nedenler söz konusu artışların nedenlerinden bazılarıdır. Doğal gazın yurt içi satış fiyatı seviyesi, alım maliyetlerinin yanı sıra piyasa koşulları, başta hane halkı olmak üzere tüketicilerin korunması, fiyat istikrarı ile hizmeti veren kamu işletmesinin finansal görünümü de dikkate alınarak mümkün olan en makul seviyede belirlenmekte; gerekli fiyat artışı kısmi olarak yansıtılabilmektedir. Bu durum ise BOTAŞ'ın finansal durumunu olumsuz etkilemekte ve nakit yönetimini zorlaştırmaktadır. Yapılan düzenleme ile BOTAŞ'ın nakit yönetiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesini teminen şirketin Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine; 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazine'den görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek terkini amaçlanmaktadır.

Teklif ile, 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe gelirleri karşılığı idare bütçelerine ödenek eklenebilmesine imkan tanınarak, bütçe dengesi bozulmadan, gerçekleşen gelir kadar kamu hizmetlerinin ihtiyaç duyacağı ödeneklerin idare bütçelerine eklenebilmesi amaçlanmaktadır.

Öte yandan; Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetlerinin de güvenli elektronik imza ile düzenlenebilmesine imkan tanınmaktadır.

Büyükşehir belediyeleri ve belediyelere, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, taşıma birlik ve kooperatiflerine yapılan destek ödemelerine benzer nitelikte, nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilmesine imkan tanınmaktadır.

Kamu üniversite hastanelerinin finansal sürdürülebilirliğinin desteklenmesi amacıyla, kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularının 2021 yılında verdikleri sağlık hizmet bedelinin, götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki farkın terkin edilmesi öngörülmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Yapılan düzenleme ile vergiden muaf esnafa ilişkin hükümlerin yer aldığı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde değişiklik yapılmakta, sahibi oldukları veya kiradıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları yalnızca bir üretim tesisinden üretilen elektrik enerjisinin ihtiyaç fazlasının, son kaynak tedarik şirketine satılması durumundaki muafiyet şartlarının düzenlendiği mezkûr bentteki üretim tesisinin kurulu gücünün azami 10 kW (10 kW dâhil) olması şartı, 20 kW (20 kW dâhil) olarak yeniden belirlenmektedir.

Madde 2- Yapılan düzenleme ile hizmet sözleşmelerinde aylık asgari ücret karşılığı çalışacağı belirtilen hizmet erbabından, ücret ve ücret sayılan ödemeleri toplamı ilgili ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarını aşmayanların ücretleri gelir vergisinden istisna edilmektedir. Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinde sayılan istisna ücretler, damga vergisinden de istisna olduğundan Damga Vergisi Kanununda ayrıca bir değişiklik yapılmamıştır. Böylece asgari ücretle çalışan hizmet erbabından gelir ve damga vergisi alınmaması sağlanmaktadır.

Madde 3- Asgari ücretin vergilendirilmesinde yapılan değişiklikle asgari ücretli olarak çalışanların ücretleri gelir vergisinden istisna edilmek suretiyle asgari ücretleri üzerinden gelir ve damga vergisi alınmaması sağlanmıştır. Maddeyle, asgari ücretin üzerinde ücret alması nedeniyle anılan istisnadan faydalanamayanlardan, ücretleri asgari ücretliye ödenen net ücretin altına düşen çalışanlara, aradaki farkın çalışanın asgari geçim indirimine ilave edilmesi suretiyle ödenmesi ve bu sayede net ücretlerinin asgari ücretin altına düşmemesi sağlanmaktadır.

Madde 4- Gelir Vergisi Kanununda gerçek ücret üzerinden vergilendirilmeyen örneğin: basit usule tabi gelir vergisi mükellefinin yanında çalışan hizmet erbabının ücretlerinin vergileme usulüne ilişkin hükümler kaldırılmaktadır. Esasen bu usulde asgari ücret verginin hesaplanmasında baz olarak kullanılmaktadır. Asgari ücretlilerin ücretlerinin vergiden istisna edilmesi sebebiyle diğer ücretlilerin ücretlerinin de tüm ücretliler gibi değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Diğer ücret kapsamında vergilendirme usulü kaldırıldığından düzenlemeye paralel olarak 193 sayılı Kanunda yer alan diğer ücretlilere ilişkin maddelerde gerekli değişiklikler yapılmaktadır.

Madde 5- Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı ve Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı olarak yapılandırıldığından Kanunun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi söz konusu kurumların bu yapılarına uygun olarak değiştirilmekte ve ayrıca bentte yapılan değişiklik ile Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler ile bu teslim ve hizmetleri gerçekleştirenlere bu kapsamda yapılacak olan, miktarı ve nitelikleri Başkanlıkça onaylanan teslim ve hizmetlerin istisna kapsamına alınması sağlanmaktadır.

Madde 6- Enerji kaynaklarının fiyatları tamamen uluslararası piyasalarda belirlenmektedir. Uluslararası piyasalarda belirlenen bu fiyatlar ise yurt içinde satılan doğal gazın satış fiyatları için önemli bir maliyet unsuru olabilmektedir.

Son dönemde, doğal gaz fiyatlarında, dünya genelindeki makroekonomik gelişmeler ve mevsimsel sebeplerden dolayı öngörülemeyen artışlar meydana gelmiştir. Covid-19'un neden olduğu kısıtlamaların esnetilmesi sonrasında yaşanan talep artışı, arz kısıtları ve iklimsel nedenler söz konusu artışların nedenlerinden bazılarıdır.

Doğal gazın yurt içi satış fiyatı seviyesi, alım maliyetlerinin yanı sıra piyasa koşulları, başta hane halkı olmak üzere tüketicilerin korunması, fiyat istikrarı ile hizmeti veren kamu işletmesinin finansal görünümü de dikkate alınarak mümkün olan en makul seviyede belirlenmekte; gerekli fiyat artışı kısmi olarak yansıtılabilmektedir. Bu durum ise BOTAŞ'ın finansal durumunu olumsuz etkilemekte ve nakit yönetimini zorlaştırmaktadır.

Yapılan düzenleme ile BOTAŞ'ın nakit yönetiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesini teminen Şirketin Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine; 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazineden görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek terkinin amaçlanmaktadır.

Madde 7- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesi gereğince özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlarda gelir fazlası karşılığı ilgili idare bütçelerine ödenek eklenebilmektedir. Bu uygulama ile benzer şekilde madde ile; 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe gelirleri karşılığı idare bütçelerine ödenek eklenebilmesine imkan tanınmaktadır. Söz konusu madde ile bütçe dengesi bozulmadan, gerçekleşen gelir kadar kamu hizmetlerinin ihtiyaç duyacağı ödeneklerin idare bütçelerine eklenebilmesi amaçlanmaktadır. Yıl içerisinde eklenebilecek ödenek tutarı, bütçe kanununda yer alan gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir fazlası ile sınırlandırılmaktadır.

Madde 8- 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı "Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapılan değişikliklerle kefalet senetlerinin de anılan Kanun kapsamında düzenlenen ihalelerde kullanılmasına imkan sağlanmıştır. Madde ile; Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetlerinin de elektronik imzalı olarak düzenlenebilmesi sağlanmaktadır. Değişiklikle birlikte bu kefalet senetlerinin elektronik ihalelerde kullanılabilir olmasının yanı sıra, elektronik ortamda düzenlenen senetler sayesinde kağıt israfının dolayısıyla ülke doğal kaynaklarının yersiz kullanımının önüne geçilmesi de amaçlanmaktadır.

Madde 9- 5216 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde büyükşehir belediyelerinin toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin, taşıma birlik veya kooperatiflerine gelir desteği ödemesi yapabileceği hüküm altına alınmıştır. Gelir desteğinden, büyükşehir belediyesinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek kişiler yararlanamamaktadır. Madde ile büyükşehir belediyelerinin toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 10- Madde ile belediyelerin, toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- Sosyal Güvenlik Kurumu ile Götürü Bedel Üzerinden Sağlık Hizmetleri Alım Sözleşmesi ve Usul Esasları kapsamında bulunan kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularına, 2021 yılı başında ödenecek global ödeme tutarları belirlenerek sözleşmeler imzalanmıştır.

Koronavirüs (Covid-19) pandemisi nedeniyle; kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularınca hizmetin ifasında mali güçlük yaşanmaması ve hizmetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla ek sözleşmeler ile kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularına ek bütçe desteği sağlanmıştır.

Ancak, sözleşme gereğince yılsonu itibariyle sağlık hizmetlerine ilişkin tutarların belirlenen götürü bedel bütçesinin altında olması durumunda aradaki farkın, kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularına 2022 yılında yapılacak ödemelerden mahsup edilmesi gerekmektedir. Bu durumda kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularınca 2022 yılında sağlık hizmetlerinin sürdürülmesinde aksaklıklara neden olabileceğinden, 2021 yılında verdikleri sağlık hizmeti bedelinin götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki farkın terkin edilmesi ile kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularının finansal sürdürülebilirliğinin desteklenmesi amaçlanmıştır. Terkin edilen bu tutar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine bu amaçla tahsis edilecek ödenekten karşılanacaktır.

Madde 12- Yürürlük maddesidir.

Madde 13- Yürütme maddesidir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

21/12/2021

Esas No: 2/4031

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4031 esas numaralı, “*Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*” Komisyonumuzun 20/12/2021 tarihinde yaptığı 25 inci birleşiminde görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

1. GİRİŞ

Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR ve 91 milletvekili tarafından 17/12/2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/4031 esas numaralı '*Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*' Başkanlıkça aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 20/12/2021 tarihinde yaptığı 25 inci birleşimde 2/4031 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahibi Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR ile Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Savunma Sanayii Başkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK), Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ), Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği (TÜRMOB), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (HAK-İŞ), Türkiye Belediyeler Birliği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) ve Tüm Özel Halk Otobüsleri Birliği (TÖHOB) temsilcilerinin katılımıyla görüşülmüştür.

2. 2/4031 ESAS NUMARALI KANUN TEKLİFİNDE ÖNGÖRÜLEN DÜZENLEMELER

2/4031 esas numaralı Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde, Teklifte;

- Yenilenebilir enerji üretiminin teşvik edilmesi için muafiyet sınırı olarak öngörülen meskenlerin çatı ve cephesine kurulan güneş enerjisi santrallerinin kurulu gücünün 10 kW (10 kW dâhil) olması şartının 20 kW (20 kW dâhil) olarak değiştirilmesine,

- Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayi projeleri kapsamında bu kuruma yapılan teslim ve hizmetlerin KDV istisnası kapsamına alınmasına,

- BOTAŞ'ın Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine; 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazineden görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek terkin edilmesine,

- 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe gelirleri karşılığı genel ve özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklenebilmesine,

- Asgari ücretle çalışanlardan gelir ve damga vergisi alınmamasına, brüt ücreti asgari ücretin üzerinde olan ücretlilerin, ücretleri üzerinden yapılan vergi kesintisi nedeniyle ücretlerinin asgari ücretin net tutarının altında kalmaması amacıyla ilave asgari geçim indirimi getirilmesine,

- Büyükşehir belediyeleri ile belediyelerin toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapılmasına,

- Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetlerinin de güvenli elektronik imza ile düzenlenebilmesine,

- Kamu üniversite hastanelerinin 2021 yılında verdikleri sağlık hizmet bedelinin götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki farkın terkin edilmesi ve terkin edilen bu tutarın, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine bu amaçla tahsis edilecek ödenekten karşılanmasına,

yönelik düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

3. KOMİSYONDA KANUN TEKLİFİ ÜZERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER

Kanun Teklifi üzerinde yapılan görüşmelerde milletvekilleri tarafından;

- Yenilenebilir enerji üretiminin teşvik edilmesi yönelik düzenlemenin olumlu karşılandığı, bununla birlikte yeşil enerjiye yönelik teşviklerin kapsamının genişletilerek ve makro bir plan dahilinde uygulanması ve öngörülen düzenleme ile ne kadarlık bir gelir desteği sağlanacağına da açıklanması gerektiği,

- Teklifte sadece asgari ücretin gelir ve damga vergisinden muaf tutulduğu, bu durumun asgari ücretin biraz üzerinde çalışanlar için işveren maliyetlerini beklenmedik bir biçimde artıracacağı, ücretlerin büyük kısmının asgari ücret düzeyine çekileceği, bu durumun kayıt dışılığın artmasına yol açabileceği, ayrıca söz konusu düzenlemenin Anayasanın eşitlik ve vergide adalet ilkesine aykırılık teşkil edebileceği, tüm ücretlerde asgari ücret tutarı kadar mblağın vergiden istisna tutulmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı, ayrıca evli ve çocuk sahibi çalışanlara ilave bir teşvik unsurunun yansıtılması gerektiği,

- 2021 yılı genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar Cumhurbaşkanına ödenek eklenme yetkisi verilmesini öngören düzenlemenin Anayasaya uygunluğu hususunun dikkate alınması gerektiği, düzenlemede gerek eklenecek ödenek miktarının gerekse bu ödeneği kullanacak kurumların ve kullanım alanlarının net bir şekilde görülemediği, bütçe hakkı açısından ihtiyaç duyulması halinde gelir fazlasının ödenek olarak kullanılmasının ek bütçe ile yapılmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı,

- BOTAŞ'ın yakın zamanda uzun vadeli doğalgaz tedarik sözleşmelerini yenilemediği ve spot piyasada meydana gelen fiyat artışından daha fazla etkilendiği, bu açıdan sürecin muhtemel risklere karşı daha iyi yönetilmesi gerektiği, BOTAŞ'ın mevcut borçluların sadece Covid-19 salgınına dayandırılmayacağı, bunun yanında söz konusu düzenlemenin BOTAŞ'ın özelleştirilmesi konusunda kamuoyunda bazı iddialara da neden olabileceği, bunun yanında doğalgazın sübvansede edilmesinde gelir gruplarına göre farklı tarifeler uygulanabileceği,

- Büyükşehir belediyeleri ile belediyelerin toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapabilmesine yönelik düzenlemenin olumlu karşılandığı, ücretsiz veya indirimde konu olabilecek on beş kalemin bulunduğu ve bu türden verilebilecek desteklerin kapsamının genişletilebileceği, ayrıca belediyelerin imkanlarının sınırlı olduğu göz önüne alındığında ilgili bakanlıkların da bu konuda üzerine düşen mali sorumlulukları yerine getirmesinin arzu edildiği,

- Kamu üniversite hastanelerinin verdikleri sağlık hizmet bedelinin götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda aradaki farkın terkin edilmesi uygulamasına daha önce de başvurulduğu, ancak mevcut sorunların devam ettiği, bu açıdan tıp eğitiminde çok önemli bir işleve sahip olan üniversite hastanelerinin yapısal sorunlarının bütüncül bir bakış açısıyla en kısa sürede ele alınması gerektiği,

şeklindeki görüş, eleştiri ve önerilerin ardından Teklifin ilk imza sahibi Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR ve ilgili kamu idarelerinin temsilcileri tarafından yapılan açıklamalarda;

- İlgili yılı bütçe kanunlarında özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlar için gelir fazlası karşılığını ödenek ekleme yetkisinin halihazırda yer aldığı, bu bakımdan önerilen benzer bir uygulamanın bütçe hakkına ve Anayasaya aykırılık teşkil etmediği, 2021 yılı bütçe açığının GSYH'ye oranının yüzde 3,5 gibi makul bir seviyede gerçekleştiği ve söz konusu düzenlemenin mali disiplini bozucu bir etki oluşturmayacağı, gerçekleşen gelir karşılığı ödenek eklenebileceğinden bütçe dengesinin bozulmayacağı ve Hazine'nin nakit yönetimini olumsuz etkilemeyeceği, ayrıca gelir fazlalığı nedeniyle eklenecek ödeneklerin kamu üniversite hastanelerinin alacaklarının terkinde başta olmak üzere diğer zorunlu kamu hizmetlerinin karşılanmasında kullanılacağı,

- Ülkemizde yenilenebilir enerji alanında lisanslı elektrik üretiminin yanı sıra lisanssız elektrik üretimi ile de yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri kurulabildiği, böylece arz güvenliğinin sağlanmasında küçük ölçekli üretim tesislerinin ülke ekonomisine kazandırılması ve etkin kullanımının sağlanması ve elektrik şebekesinde meydana gelen kayıp miktarlarının düşürülmesi amacıyla lisans alma ile şirket kurma yükümlülüğü olmaksızın yatırım yapılmasına imkan tanındığı, halihazırda 1173 meskenin bu imkandan faydalandığı ve bu sayının artmasının beklendiği,

- Çevreci ve temiz enerji kaynağı olan doğalgazı yaygınlaştırmak amacıyla özellikle son 5 yılda yatırımlara daha da fazla ağırlık verildiği, nüfusumuzun %80'inin doğalgaza erişebildiği, bununla birlikte son zamanlarda doğalgaz tüketimi artarken Covid-19 salgını nedeniyle dünyada doğalgaz arzının azaldığı ve doğalgaz fiyatlarında yaklaşık on kat artış yaşandığı, yaşanan bu gelişmelere rağmen söz konusu yüksek fiyat artışlarının çok az bir kısmının hane halkına ve KOBİ'lere yansıtıldığı, Hane Halkı Enerji Fiyat Endeksi (HEPI)'ye göre Türkiye'nin en ucuz doğalgaz kullanan ülke konumunda olduğu, BOTAS'ın maliyeti ile satış fiyatı arasında oluşan farkın görevlendirme gideri olarak Hazine tarafından karşılanmasının kamu yararı açısından önem arz ettiği, bunun yanında doğalgaz kullanım ücretlerinde sosyal ve ekonomik farklılıkların göz önüne alınacağı tarife çalışmalarının devam ettiği,

- Savunma Sanayii Başkanlığının yürüttüğü çok sayıda proje olduğu, bunların bir kısmının halihazırda KDV istisnası kapsamında bulunduğu, bununla birlikte son yıllarda yerli savunma sanayiinde bir atılım gerçekleştiği göz önüne alındığında gerek proje sayısının fazla olması gerek mer'î mevzuatın yoruma açık alanları olması gerekse de savunma sanayii projelerinin gizlilik unsuru nedeniyle kanuni düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

- Halihazırda büyükşehirlerdeki taşıma birlik ve kooperatifleri nezdinde mümkün olan uygulamanın kapsamının genişletilerek tüm belediyelerin nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak ücretsiz veya indirimli olarak toplu taşıma hizmetlerinden yararlananlara ilişkin taşıma işini yapan gerçek ve tüzel kişilere gelir desteği ödemesi yapabilmesine imkan tanındığı,

-SGK ile her yıl götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapan üniversite hastanelerinin sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin yıl sonu toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda götürü bedel sözleşme tutarı ile yıl sonu toplam tahakkuk tutarı arasındaki farkın tahsil edildiği, ancak Covid-19 salgını nedeniyle kamu üniversite hastanelerinin yıl sonu tahakkuk tutarlarına ulaşamayacaklarının öngörüldüğü ve üniversite hastanelerinin finans ve sağlık hizmeti sunumu sürdürülebilirliğinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaması amacıyla söz konusu SGK alacağının terkin edildiği,

ifade edilmiştir.

4. KOMİSYONUN MADDELER HAKKINDA KARARI

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından Teklifin maddelerinin görüşülmesine geçilmesi kararlaştırılmıştır. Teklif metni aşağıdaki değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Madde 1

Teklifin çerçeve 1 inci maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Madde 2

Teklifin çerçeve 2 nci maddesi; ilgili ayda geçerli olan brüt asgari ücretten işçi Sosyal Güvenlik Kurumu primi ile işsizlik sigortası priminin düşüldükten sonra kalan kısmının gelir vergisinden istisna edilmesi ve ücret gelirinin asgari ücrete isabet eden kısmı üzerinden gelir vergisi alınmamasına yönelik bir düzenlemenin eklenmesi suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 3

Teklifin çerçeve 3 üncü maddesi verilen bir önerge doğrultusunda; 2 nci maddede yapılan değişiklik uyarınca uygulama alanı kalmayan asgari geçim indirimi uygulamasının yürürlükten kaldırılmasını temin edecek şekilde değiştirilerek kabul edilmiştir. Ayrıca Madde, kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda ve yürürlükten kaldırılan hükümlerin tek madde kapsamında düzenlenmesini teminen redaksiyona tabi tutulmuş ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun farklı maddelerinin mülga edilmesine yönelik diğer hükümleri içeren Teklifin 4 üncü maddesi ile birleştirilmiştir.

Madde 4

Teklifin 4 üncü maddesi; kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda, 3 üncü madde ile mülga edilen hükmün de maddenin birinci fıkrasının (b) bendine eklenmesi suretiyle ve madde numarasının 3 olarak redaksiyona tabi tutulması suretiyle kabul edilmiştir.

Yeni Madde

Hizmet erbabına ödenen ücretlerin aylık brüt asgari ücrete isabet eden kısmı üzerinden damga vergisi alınmamasını öngören bir düzenleme Teklife yeni çerçeve 4 üncü madde olarak eklenmiştir.

Madde 5

Teklifin çerçeve 5 inci maddesi; Savunma Sanayii Başkanlığı ile birlikte Millî Savunma Bakanlığı tarafından da yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu kurumlara ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetlerin KDV istisnası kapsamına alınmasını öngören bir düzenlemenin eklenmesi suretiyle değiştirilerek kabul edilmiştir.

Madde 6, 7, 8, 9, 10 ve 11

Teklifin çerçeve 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 inci maddeleri; aynen kabul edilmiştir.

Madde 12

Teklifin yürürlüğe ilişkin 12 inci maddesi; kabul edilen önergeler doğrultusunda redaksiyona tabi tutularak aynen kabul edilmiştir.

Madde 13

Teklifin yürütmeye ilişkin 13 üncü maddesi; aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddelerinin kabul edilmesinin ardından Teklifin tümü oylanmış ve kabul edilmiştir.

Ayrıca; Komisyondan alınan yetki çerçevesinde Teklif metni; kanun dili ve tekniği, anlatıma açıklık kazandırılması ile kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar doğrultusunda gözden geçirilmiş, bu çerçevede metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

5. ÖZEL SÖZCÜLER

İçtüzüğün 45 inci maddesi uyarınca Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere;

- Ağrı Milletvekili Ekrem ÇELEBİ,
- Ankara Milletvekili Orhan YEGİN,
- Antalya Milletvekili İbrahim AYDIN,
- Aydın Milletvekili Bekir Kuvvet ERİM,
- Denizli Milletvekili Nilgün ÖK,
- Erzurum Milletvekili İbrahim AYDEMİR,

- Gaziantep Milletvekili Abdullah Nejat KOÇER,
  - Giresun Milletvekili Cemal ÖZTÜRK,
  - İzmir Milletvekili Yaşar KIRKPINAR,
  - İstanbul Milletvekili Şirin ÜNAL,
  - Kayseri Milletvekili Mustafa Baki ERSOY,
  - Konya Milletvekili Mustafa KALAYCI,
  - Manisa Milletvekili Uğur AYDEMİR,
  - Trabzon Milletvekili Salih CORA,
  - Uşak Milletvekili İsmail GÜNEŞ
- özel sözcüler olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cevdet Yılmaz</i> Bingöl	<i>İsmail Faruk Aksu</i> İstanbul	<i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)
Kâtip <i>Şirin Ünal</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ekrem Çelebi</i> Ağrı (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Bülent Kuşoğlu</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Durmuş Yılmaz</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Orhan Yegin</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Cavit Arı</i> Antalya (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Necdet İpekyüz</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydın</i> Antalya (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Nilgün Ök</i> Denizli (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Garo Paylan</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Cemal Öztürk</i> Giresun (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Mehmet Bekaroğlu</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Emine Gülizar Emecan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Yaşar Kırkpınar
İzmir
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Abdüllatif Şener
Konya
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Salih Cora
Trabzon
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Mustafa Baki Ersoy
Kayseri
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Uğur Aydemir
Manisa
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Erhan Usta
Samsun
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mustafa Kalaycı
Konya
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Süleyman Girgin
Muğla
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
İsmail Güneş
Uşak
(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4031) esas numaralı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” ne karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

Genel değerlendirme

Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen (2/4031) esas “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” genel kabul görmüş yasama ilkelerine ve kanun yapma teamüllerine aykırı bir biçimde birbiri ile ilişkisiz 9 ayrı kanunun birçok maddesinde değişiklik yapan 13 maddeden oluşan bir torba kanun teklifidir.

Acele ile hazırlandığı anlaşılan kanun teklifinin; sadece asgari ücreti gelir vergisinden istisna tutan düzenlemelerine ilişkin maddeleri komisyondaki tartışmalar sonucunda esaslı bir şekilde değişikliğe uğramış, söz konusu istisnanın tüm ücret gelirlerine uygulanması yönünde bir düzenleme yapılmış, kanun teklifinin bir maddesi teklif metninden çıkarılmış, teklif metnine Damga Vergisi Kanununda değişiklik yapan bir madde düzenlemesi ilave edilmiş, ancak toplam madde sayısı değişmemiştir.

Kanun teklifinde; sahibi oldukları veya kiraladıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları üretim tesislerinde elektrik üreten pazarlayanların gelir vergisinden muafiyet sınırının artırılması, tüm hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretlerinin gelir vergisinden istisna edilmesi, bu tutara isabet eden ücret gelirinin damga vergisinden de istisna edilmesi, Savunma Sanayi Başkanlığı ve projelerine yönelik Katma Değer Vergisi istisnasının genişletilmesi, BOTAŞ'ın kamu kuruluşlarına olan borçlarının silinmesi, 2021 yılı Merkezi Bütçe Kanununun uygulanması sonucunda bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen tutarların kamu idarelerine dağıtımı konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi, Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetlerinin de elektronik imzalı olarak düzenlenebilmesi, Büyükşehir Belediyeleri ve diğer belediyelerin toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapması, üniversite hastanelerinin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile arasında 2021 yılında götürü bedel üzerinden yapılmış bulunan hizmet alım sözleşmelerinin alacak açısından tasfiyesi

vb.gibi birbiri ile ilgisiz ve ilintisiz konularda çok geniş bir alanı ilgilendiren düzenlemeler yer almıştır.

Söz konusu kanun teklifi geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan, yaklaşık kırk aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi (?) olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı tablosunun mahzurlarını ortaya konulmasına örnek teşkil edebilecek bir mini torba kanun teklifi hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifinin özellikle asgari ücretin vergi dışı bırakılması ile ilgili düzenlemelerinin oldukça acele ile hazırlandığı görüşmelerin Plan ve Bütçe Komisyonundaki seyriden anlaşılmıştır.

Bu düzenlemenin yanı sıra BOTAŞ'ın yaklaşık 40 Milyar TL. gibi tutardaki kamu kuruluşlarına olan borcunun silinmesi, 2021 yılı Merkezi Bütçe Kanunu uygulaması sonucu ortaya çıkan gelir fazlalığının kamu kuruluşları arasında dağıtımı konusunda Anayasası'nın 161. maddesine aykırı olarak Cumhurbaşkanının yetkilendirilmesi gibi hususların kanun teklifine eklenmesi ayrı bir yasama kurnazlığına işaret etmektedir.

Yukarıda bahsedilen konularla ilgili olarak kod yasalarda gerçekleştirilmeyen, T.B.M.M'nde ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle ve sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilen torba yasalarla getirilen hükümlerle bütüncül olmayan yasa yapma alışkanlığı ilave problemlere neden olmakta, kod yasalardaki bazı hükümlerin sık sık değişimine neden olmaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi(?) ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişiklikler ve "atanmış bakan" müessesesi kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilemekte, bu durum ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM'yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

24 Haziran 2018 seçimlerinden sonra yürürlüğe giren Anayasa'nın "Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi" başlıklı 88. maddesine göre, kanun teklif etmeye

milletvekilleri yetkili kılınmıştır. Ancak T.B.M.M.'nin yasama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştirileceği konusunda yaklaşık 40 aydan beri yaşanan problemler güncelliğini korumaktadır.

Formel anlamda Anayasa'nın lağvı, güçler birliği ilkesinin yok olması söz konusudur.

Gazi/Kurucu TBMM yetkileri elinden alındığı için bir nevi halkla ilişkiler birimine dönüşmüştür.

TBMM'nin yasama fonksiyonu işlevsizleştirilmiştir. Yasa tekliflerinin hazırlanma ve sunumundaki tam bir garabet hali söz konusudur.

Tarafsız/nesnel hiçbir devlet kurumunun kalmamıştır.

Devlette kurumsal çöküş vardır. Devlet yönetiminde kolektif sorumluluk ortadan kalkmıştır. Cumhurbaşkanlığı kabinesi diye bir kavram yoktur. Cumhurbaşkanlığında sorumsuz ve yetkili kurul ve ofisler-devlette paralel örgütlenme vardır.

Bütçe hakkının ihlali söz konusudur. TBMM'nin bütçe hakkının engellenmesi söz konusudur. (Ret edilse bile otomatik bütçe onayı).

Bürokraside nitelik aşınması liyakat ve kariyere önem verilmemektedir.

TCMB'nin bağımsızlığı ortadan kaldırılmıştır.

Ekonomik buhran ihtimali mevcuttur. Türkiye hem devlet krizini, hem de ekonomik krizi iç içe yaşamaktadır. Parası pul olmuş bir vaziyettir. Kur krizi yaşamaktadır.

Rekabetçi üretim ve verimlilik eksenli sanayileşmeden, yerli üretimin artırılması, sanayileşmenin hızlandırılması ve imalat sanayii sektörüne odaklanılmasından, küresel ölçekte uluslararası rekabet baskısı giderek arttığı için günümüzde imalat sanayiinde rekabet gücü belirleyicileri arasında bulunmaktan, ihracata yönelik sanayileşme, bol bol ihracat, döviz gelirinin artması, ithalatın azalması, cari açığın azaltılması, bilahare döviz kurunun değerinin düşmesinden söz edilirken, bugün örtülü faiz artışları ile Türk parasının dolara endeksenerek değerinin korunmasına çalışılmaktadır.

Temmuz 2018 ortalarından bu yana 87 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kamu yönetim organizasyonunda yapılan kalıcı değişikliklerinin, “atanmış bakan”

müessesesinin kamu yönetiminin çalışma tarzını olumsuz yönde etkilediği, ayrıca kanun tekliflerinin hazırlanma ve T.B.M.M.'ne, komisyonlara sunum aşamalarında düşük profilli ve belirsiz bir yapının ortaya çıkmasına neden olduğu gözlemlenmektedir.

"İstismarcı anayasa değişikliğinin istismarcı uygulanması", Türkiye devletini, Anayasal devlet özelliğinden uzaklaştırmış bulunmaktadır.

2018 seçimlerinden sonra geçen kırk aylık süreç sonunda yasama sürecinde, kanun tekliflerinin, erkler ayrılığı ilkesine aykırı olarak yürütme tarafından TBMM'de en fazla üyeye sahip bulunan parti grubu üyeleri aracılığıyla "torba yasa" biçimiyle muvazaalı bir biçimde parlamentoya sunulduğu, kanun tekliflerinin komisyonlarda ve genel kurulda görüşülmesi aşamasında tam bir belirsizlik ve kargaşa yaşandığı, kanun teklifini hazırlayıp (!) komisyona sunan milletvekili veya milletvekillerinin teklif metninin içeriğinden dahi habersiz olduğu, teklif metninde yer alan hükümlerin komisyonlara anlatım ve sunumunda çoğu kez güç duruma düştükleri, konuya ilişkin olarak bürokrasiden ve yürütmenin diğer kademelerinden kendilerine sağlıklı bir bilgi akımının sağlanamadığı müşahade edilmektedir.

24 haziran 2018 seçiminden sonra Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülen tekliflerin tümü nerdeyse torba yasa teklifi niteliğinde bulunmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi diye bir sistem yoktur, böyle bir realite, yasama-yürütme ilişkisi tarzına da uygun düşmemektedir. Yasama sürecinde tekliflerin yürütme tarafından torba kanun adı verilen yöntem ile çoğunluk partisi milletvekilleri aracılığıyla veriliyor olmasına rağmen, bu tekliflerde yer alan bazı düzenlemelerin kendi içerisinde ve daha yeni sayılacak Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile de çeliştiği açıktır.

9 Temmuz 2018'de yürürlüğe giren 6771 sayılı Kanunla yapılan Anayasa değişikliğinin kırk aylık uygulaması, "tek adam yönetiminin" sürdürülemez özelliğini teyit etmiş bulunmaktadır.

Söz konusu Anayasa değişikliği ile hükümet ve bakanlar kurulu kaldırılmış, "Cumhurbaşkanı'nın yürütme ile özdeşleşmiş olması", nedeniyle yürütme "tek kişi" yönetimine indirgenmiştir.

Yasama bakımından da; parti başkanı olması nedeniyle TBMM'de Cumhurbaşkanı'nın ön onay vermediği yasa önerisi kabul görmemektedir. Bu tutum yasa tekliflerinin yasalaşma sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir.

6771 sayılı Kanun ile Anayasa’da yapılan değişlikle bütçe kanunu dışında bütün yasa önerilerini hazırlama yetkisi, TBMM’ üyelerine aittir. Ne var ki, yaklaşık kırk aylık uygulama, değinilen anayasal düzenlemeye rağmen, TBMM’nin yasama yetkisini özerk bir biçimde kullanmadığını teyit etmiş bulunmaktadır. Öncelikle, genellikle TBMM’de birinci parti konumunda olan AK Partili vekillerin imzasını taşıyan yasa önerileri, aslında Saray ve/veya bakanlık bürokratları tarafından hazırlanmakta; bu durum, yasama sürecini inisiyatif aşamasında muvazaalı kılmaktadır. Yasama çalışmalarının mutfağı niteliğindeki komisyonlar, bir tür yasak savma süreci olarak görülmekte; Genel Kurul’da ise, müzakere süreci işletilememekte; genellikle AKP-MHP (Cumhur ittifakı) üyesi vekillerin oyu belirleyici olmaktadır.

Çoğunluk dayatması nedeniyle müzakere sürecinin işletilemediği TBMM’de oylan kanunların çoğunluğu, Anayasa’ya aykırı bir biçimde hazırlanan “torba yasa” tarzına göre çıkarılmaktadır. Bunun sonucunda da yasanın ulaşılabilirlik, anlaşılabilirlik ve öngörülebilirlik özellikleri zedelenmekte veya ortadan kalkmaktadır. Özet olarak, yasa önerisi aşamasında başlayan yasama zaafı, TBMM’yi nitelikli yasa yapma hak ve yükümlülüğünden alıkoymaktadır.

Bütün demokratik ülkelerde temel kuraldır, parlamentolar yasama yetkisi konusunda ortaksızdır ve yasama yetkisi sadece parlamentolar tarafından kullanılır.

Yeni sistemde bir nevi Meclisin yasama yetkisi elinden alınmıştır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri¹ vasıtasıyla Meclisin yasama yetkisinin bir kısmını kullanmaktadır.

24 Haziran 2018 tarihinden itibaren T.B.M.M.’nde yasama faaliyeti açısından gözlemlenen gelişmeler bu sistemin sürdürülemez olduğunu ortaya koymaktadır.

Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve 91 Milletvekili tarafından verilen (2/4031) esas “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi nin T.B.M.M.’ne sunulması ve Plan ve Bütçe komisyonunda görüşmesi sırasında gözlemlenen tablo da maalesef yukarıdaki tespitlerimizi bir kez daha doğrular niteliktedir.

---

¹ Kanun teklifinin komisyonda görüşüldüğü 20.12.2021 tarihine kadar Cumhurbaşkanı tarafından 2534 maddeden oluşan 87 adet Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılmıştır.

1. Anayasa'ya aykırılık savlarımız değerlendirilmemiştir.

1.1 Kanun Teklifinin bütününün Anayasa'ya uygunluk açısından değerlendirilmesi yapılmamıştır.

Kanun Teklifinin tümünün Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Komisyon, muhalefet şerhinin devamında açıklanacağı üzere birden çok Anayasaya aykırı madde barındıran teklifin görüşmelerinde İçtüzük kapsamında üzerine düşen yükümlülüğü tam anlamıyla yerine getirmemiştir.

Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

"Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder." (İçtüzük, md.38).

İçtüzüğün 38. maddesinin ilk fıkrasının komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu ön sorun çözülmeden komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun bir diğer yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk, hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Komisyondaki mevcut uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden yasayı, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibariyle maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen Anayasa'nın madde 11/2'deki "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade etmektedir. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

1.2 Torba yasa uygulamasının anayasaya uygunluğunun da sorgulanması gerekir.

Söz konusu 13 maddelik mini torba kanun teklifi toplam biri birinden farklı 9 ayrı Kanunda değişiklik yapmaktadır.

2017 Anayasa değişikliği ile kurulan ve siyasal-anayasal tarihimize yabancı olan tek kişi yönetimi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleeri (CBK) yoluyla bir tür "paralel yasama"ya dönüşmüştür. Bu bağlamda, yürürlükte bulunan çok sayıdaki Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin Anayasa Mahkemesinin denetimindeki belirgin yavaşlık, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini iki yıldır askıya almak anlamına gelmektedir.

Aslen, sistematik şekilde Anayasa'ya aykırı hükümler içeren Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ve Cumhurbaşkanlığı dayatması ile kabul edilen antidemokratik yasalar üzerindeki Anayasa Mahkemesinin denetimi, hukuk devletinin olmazsa olmaz koşuludur.

OHAL düzenlemelerini denetlemekten kaçınan Anayasa Mahkemesinin artan iş yükünün de etkisiyle çok gecikmeli olarak verdiği kararlar içinde, özgürlükler lehine olanların sayısı sınırlı kalmaktadır. Anayasa Mahkemesi buna rağmen, son yıllarda, özellikle yürütme çevrelerinin hedefi haline gelmiştir.

Torba yasa uygulaması, yasama yetkisinin asli ve genel olma özelliğine aykırı olduğu gibi, yasaların ulaşılabilir, öngörülebilir ve anlaşılabilir olma özelliklerini de zedelemektedir.

2017 Anayasa değişikliği ile yasama inisiyatifi TBMM tekelinde bir yetki olarak öngöröldüğünden, milletvekilleri bu yetkiyi bizzat kullanmak durumunda bulunmaktadırlar.

Kuşkusuz, bakanlıklar ve kamu kuruluşlarının, öneri metninin ham malzemesini oluşturacak olan ihtiyaçları milletvekillerine ve TBMM'ye iletmeleri yerinde ve yararlıdır. Ancak, tekliflerin TBMM dışında yazılması veya yürütmenin yönlendirmesi doğrultusunda kaleme alınması, yasama inisiyatifinin münhasır yetki olma özelliği ile bağdaşmamaktadır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörölen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri de, bizatihi Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır.

Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Anayasa'nın 7. maddesine göre; *"Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez"*

"Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır."

Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" (md.11).

Bu saptama, bu Kanun Teklifi için de geçerlidir.

Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri vasıtasıyla tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir

Kanun teklifinin geneli üzerindeki görüşmelere başlarken toplam 9² ayrı Kanunda değişiklik yapmakta olan 13 maddeden oluşun "mini torba kanun teklifi"nin bu haliyle anayasaya aykırı olduğu yönündeki değerlendirmemiz kabul görmemiştir.³

² Söz konusu kanun teklifi metni komisyona sunulduğu anda 8 ayrı kanunda değişiklik yapılmasını öngörmekte idi.

³ Bu konudaki geniş değerlendirmeler 196 sıra sayılı Denizli Milletvekili Nilgün Ök ile 46 Milletvekilinin " Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/2633)" ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 30 ila 35. Sahifeleri ile İzmir Milletvekili Yaşar Kırkpınar ve Düzce Milletvekili Ayşe Keşir ile 2 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (2/3037) ile ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu Raporununun 22 ila 28. Sahifelerinde yer almaktadır.

Ayrıca teklif maddelerinin görüşülmesi sırasında; **teklifin 2⁴ maddesinin** Anayasa'ya aykırı olduğu görüşü ileri sürülmüş, ancak bu itirazımız Komisyon Başkanlık Divanınca dikkate alınmamıştır. Ancak teklifin sadece asgari ücrete isabet eden ücret gelirinin gelir ve damga vergisinden istisna edilmesi ile ilgili maddeleri komisyon çalışmaları sırasında yapılan yoğun tartışma ve itirazlar sonucunda tüm ücret gelirlerini kapsayacak şekilde değiştirilerek kabul edilmiştir.

1.3 Kanun teklifinin 7. maddesinin Anayasa'ya aykırılığı

Teklifin yukarıda belirtilen 7. Maddesi ile getirilen düzenlemeler hakkında Anayasanın yukarıda belirtilen ilgili maddelerine aykırılık yönündeki iddiamız komisyon görüşmeleri sırasında ileri sürülmüş, ancak bu durum dikkate alınmayarak iç tüzük gereği gereken işlem yapılmamıştır.

Teklifin 7. maddesi;

"MADDE 7- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 23- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. İlgili kanunları gereğince genel bütçe gelirleri karşılığı yapılan ödenek eklemeleri bu tutardan düşülmür."

hükmünü içermektedir.

Teklifin gerekçesinde;

"2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesi gereğince özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlarda gelir fazlası karşılığı ilgili idare bütçelerine ödenek eklenebilmektedir. Bu uygulama ile benzer şekilde 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe gelirleri karşılığı idare bütçelerine ödenek eklenebilmesi hususu teklif edilmektedir. Söz konusu teklif ile bütçe dengesi bozulmadan, gerçekleşen gelir kadar kamu hizmetlerinin ihtiyaç duyacağı ödeneklerin idare bütçelerine eklenebilmesi amaçlanmaktadır. Yıl içerisinde eklenebilecek ödenek tutarı, bütçe kanununda yer alan gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir fazlası ile sınırlandırılmaktadır"

---

⁴ Teklifin original metninde bulunan sadece asgari ücretin gelir ve damga vergisinden istisna tutulması, ile ilgili maddelerin Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik başlıklı 10.maddesine,"Çalışma Hakkı ve Ödevi" başlıklı 49. maddesine,"Ücrette adalet sağlanması başlıklı" 55. maddesine,"Vergi ödevi" başlıklı 73. Maddesine aykırılıklar taşımakta olduğu tarafımızdan komisyon çalışmalarına geçilmeden önce öne sürülmesine karşın bu iddiamız komisyon Başkanlığı tarafından dikkate alınmamıştır.

açıklaması bulunmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na geçici madde eklenmektedir.

Bu madde ile 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, Cumhurbaşkanına, 2021 yılı Bütçe Kanunuyla tahmin edilen genel bütçe gelirlerinin üzerinde gerçekleşen gelirler kadar idare bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmek istenilmektedir. 2021 bütçe uygulama sonuçları ek bütçe yasasının hazırlanmasını gerektirmektedir.

Kasım sonu bütçe uygulama sonuçları Ek Bütçe Teklifinin TBMM'ye sevkinin zorunlu olduğunu teyit etmesine rağmen bugüne kadar Cumhurbaşkanı tarafından T.B.M.M.'ye Ek Ödenek Yasa teklifi sunulmamıştır.

Komisyonunda yapılan açıklamalarda 2021 yılı sonu itibarıyla, Bütçe Giderinin 1.511 Milyar TL.'ye Bütçe Gelirinin 1 Trilyon 397 Milyar TL.'ye ulaşacağı yaklaşık olarak 2022 yılı tahminine göre 295 Milyar TL.lik bir fazlanın oluşacağı ifade edilmiştir. Bu durumun büyük kısmının son dönemdeki vergi alacaklarının yapılandırılması ile ilgili düzenlemelerden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Kurumlar Vergisi, ithalde alınan KDV, özel iletişim vergisi tahsilatlarında da öngörülenin üstünde artışlar bulunduğu söylenmiştir. Fazlalığın bir bölümünün 2022 yılının ilk üç ayında kullanılacağı da ifade olunmuştur.

Anayasanın "Bütçe ve kesin hesap" başlıklı 161. maddesinde;

"Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır

Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önermeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı karnamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur.”

hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 19. Maddesinin son fıkrasında da;

“Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülmeyen hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, kanunla ek bütçe yapılabilir”

hükmüne yer verilmiştir.

Demokrasilerde kamu harcamalarının büyüklüğüne, miktarına; bu harcamaların kamu kurumları ve kamu hizmetleri itibarıyla dağılımına ve yine bu harcamaları karşılayabilmek için, bunların finansmanı için halka getirilecek olan vergilere, millet adına, onun seçilmiş temsilcileri karar verir. “Bütçe hakkını” böyle tanımlanmaktadır.

Anayasanın 87. Maddesi Kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak;bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek T.B.M.M.’nin görevleri arasında sayılmıştır.

Kanun teklifi ile getirilen hükümlerle 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, Cumhurbaşkanına, 2021 yılı Bütçe Kanunuyla tahmin edilen genel bütçe gelirlerinin üzerinde gerçekleşen gelirler kadar idare bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilerek istenilmektedir. Ek bütçe teklifinin geçmiş dönemlerde benzerleri gibi ısrarla T.B.M.M.’nin gündemine getirilmemesinin nedeni anlaşılamamaktadır. Yaklaşık 300

Milyara ulaşan gelir fazlasının sadece Cumhurbaşkanı tarafından kamu kurumlarına dağıtılmasına olanak verilmesi TBMM'nin bütçe hakkının devri anlamına gelmektedir.

Bu durum Anayasa'nın 87. Maddesinde tanımını bulan "Bütçe Hakkı'nın ihlali anlamına gelmektedir, aynı zamanda Anayasa'nın 161 maddesi hükmüne ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu düzenlemelerine aykırılık taşımaktadır.

Oysa Meclis İç Tüzüğü'nün 38. maddesi " Komisyonlar, kendilerine havale edilen tasarı veya tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler. Bir komisyon, bir tasarı veya teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder" hükmünü taşımakta olup bu sorun bu madde uyarınca çözüme bağlanmadan tasarı görüşmelerine geçilemez.

Buna karşın Anayasa'ya aykırılık iddiası karara bağlanmadan maddeler üzerinde görüşmelere geçilmesi İçtüzüğe aykırıdır.

2. Yaklaşık kırk aylık süre boyunca uygulanmaya çalışılan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan sistemin de sakıncalarına ilave olarak, olağan yasa yapma sürecinin de dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle yasa yapma alışkanlığı genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırıdır.

T.B.M.M.'nin geçmiş yasama dönemlerinde kanun tasarıları ve tekliflerinin acele ile gündeme getirilerek kamuoyunda ve ilgili komisyonlarda yeterince tartışılmadan aceleyle yasalaştırılması yöntemi bir alışkanlık haline getirilmiş bulunmaktadır.

Bu alışkanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin 27. Dönemin 5.Yasama döneminde de ısrarla sürdürülmektedir. Daha önce de Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılan 26.07.2018 tarih ve 7146 sayılı "Askerlik Kanunu ile Diğer Bazı Kanunlarda ve 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", "11.10.2018 tarih ve 7147 sayılı "Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun", 27.12.2018 tarih ve 7159 sayılı "Karayolları Trafik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", 17.01.2019 tarih ve 7161 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun", 18.01.2019 tarih ve 7162

sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 21.02.2019 tarih ve 7166 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 30.05.2019 tarih ve 7176 sayılı “Bazı Kanunlar ile 635 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 17.07.2019 tarih ve 7186 sayılı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 05.12.2019 tarih ve 7194 sayılı Digital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 21.12.2019 tarih ve 7201 sayılı “Kamulaştırma Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.02.2020 tarih ve 7222 sayılı Bankacılık Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 25.03.2020 tarih ve 7226 sayılı “Bazı Kanunlarda Değişiklik yapılması Hakkında Kanun”, 16.04.2020 tarih ve 7244 sayılı “Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik Ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 18.06.2020 tarih ve 7247 sayılı “Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 23.07.2020 tarih ve 7252 sayılı “Digital Mecralar Komisyonu Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 16.10.2020 tarih ve 7254 sayılı “Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 11.11.2021 tarih ve 7256 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 15.04.2021 tarih ve 7316 sayılı numaralı “Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”, 29.04.2021 tarih ve 7318 sayılı “Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 20.05.2021 tarih ve 7319 sayılı “Sigortacılık ile Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, 03.06.2021 tarih ve 7326 sayılı “Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”, 18.07.2021 tarih ve 7333 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun gibi Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve 91 Milletvekili tarafından verilen (2/4031) esas numaralı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” de geçmiş dönemde benzerlerinde rastlanan özellikleri taşıyan 13 maddelik bir mini torba yasa hüviyetinde bulunmaktadır.

Söz konusu kanun teklifinin sivil toplum kuruluşlarının, sektör temsilcilerinin ve ilgili kamu kuruluşlarının geniş ölçüde görüşüne başvurulmadan acele ile hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Söz konusu torba kanun teklifi 17.12.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş, aynı tarihte esas komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna tali komisyon olarak da Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Komisyonuna sevk edilmiştir.

Kanun teklifi diğer bazı ihtisas komisyonlarının ilgi ve çalışma alanlarına giren bazı düzenlemeleri içermesine rağmen başkaca herhangi bir tali komisyona sevk edilmemiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Komisyonun 20.12.2021 günü saat 11.00'da Plan ve Bütçe Komisyonunun yapacağı toplantının gündemine alındığı Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığının yine 17.12.2021 tarih ve Z-13922241-130.02-930742 sayılı yazıları ile komisyon üyelerine bildirilmiştir.

Söz konusu kanun teklifinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler, Komisyonunda gündeme alınıp görüşülmediği öğrenilmiştir.

Kanun teklif metninin Komisyonda görüşülmesine başlanılmadan önce tarafımızca yapılan mutlaka yasalaşması gereken ivedi düzenlemelerle, detaylı teknik çalışmayı gerektirmeyen maddelerle ilgili çalışmanın teklifin diğer maddelerinden ayrılarak süratle yasalaştırılması, diğer maddeler ile ilgili olarak daha detaylı bir çalışmanın yapılması yönündeki önerimiz kabul görmemiştir.

Kanun teklifi Plan ve Bütçe Komisyonunun 20.12.2021 günü saat 11.00'de başlayan toplantısında yaklaşık 13 saatlik aralıksız bir çalışma süreci sonunda bir maddenin değiştirilmesi, bir maddenin tamamen teklif metninden çıkartılması ve teklif metnine bir maddenin ilavesi ile kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlerde kötü bir alışkanlık olarak değerlendirdiğimiz bu türden kanun hazırlama ve yapma tekniği, hem torba kanun teklif ve tasarılarında ele alınan konuların yürürlükteki mevzuatla uyumu açısından ciddi sorunlar yaratmış, hem de bu kanunların uygulanması aşamasında daha önceden öngörülemeyen sıkıntıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, TBMM'den ilgili ihtisas komisyonlarında yeterince tartışılıp görüşülmeden acele bir şekilde geçen çok sayıda düzenlemeden ülkemiz ve vatandaşlarımız doğrudan veya dolaylı olarak olumsuz etkilenerek mağdur

olmakta ve aynı kanun maddesinin kısa süre içinde defalarca değiştirilmesi gereği doğmaktadır. Hatta bu düzenlemelerden bazıları bilahare Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı bulunularak iptal edilmektedir.

Devlet yönetimini ve toplumun geniş kesimlerini yakından ilgilendiren, bazı sektörlerde iş ve işleyiş kurallarını, piyasa oluşumunu, ekonomideki kaynak dağılımını ve ekonomik tercihleri etkileyen bu nitelikteki düzenlemelerin, acele ile kamuoyunda ve komisyonlarda yeterince tartışılmadan torba kanun yöntemiyle yasalaştırılmak istenmesi demokrasimizin yerleşik teamüllerine de uygun değildir.

Bu yöntemle, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının ve ilgili sivil toplum örgütlerinin kanunların hazırlık ve görüşülme aşamasında görüşlerinin alınamamasına, getirilen düzenlemelerin ekonomik ve mali etkilerinin yeteri kadar anlaşılmasına ve tartışılmasına sebebiyet verilmektedir.

Bu durumda aynı zamanda kanun teklifleri, düzenleyici etki analizleri yapılmadan TBMM'ye sunulmuş olmakta, dolayısıyla söz konusu kanun değişikliklerinin yasal bir gereklilik olan bütçeye ve ekonomiye getireceği mali yükü hesaplanamamaktadır. Bu çerçevede bütçe dengesinin bozulması ve dolayısıyla da ülke ekonomisinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 02.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değişik "Gelir ve giderleri etkileyecek kanun teklifleri" başlıklı 14'üncü maddesi, Kamu gelirlerinin azalmasına veya kamu giderlerinin artmasına neden olacak ve kamu idarelerini yükümlülük altına sokacak kanun tekliflerinin getireceği malî yükün, orta vadeli program ve malî plan çerçevesinde, en az üç yıllık dönem için hesaplanıp tekliflere eklenmesi ve sosyal güvenliğe yönelik kanun tekliflerinde ise en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi zorunluluğunu hüküm altına almıştır.

Söz konusu teklifin görüşülmesi esnasında tüm maddelerle ilgili detaylı herhangi bir mali yük tablosu komisyon üyelerinin dikkatine sunulmamıştır. Ayrıca bazı kanun maddeleri ile getirilen uzatma taleplerine ilişkin düzenlemelerin geçmiş dönem performansları hakkında da komisyon çalışmaları sırasında tatminkar bilgiler verilmemiştir.

5018 sayılı Kanununun 14. maddesinde açıklanan hesaplamalar kanun tekliflerinin ve komisyonlarda görüşülmesine başlanılması yasa yapma sürecinin etkin çalışması ve daha sağlıklı ve uzun ömürlü yasal düzenlemelerin yapılması açısından önemlidir.

Erkler ayrılığı ilkesini zedeleyen TBMM'nin denge ve denetleme mekanizmasını tamamen ortadan kaldıran Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak adlandırılan yeni durumda; kanun tekliflerinin bizzat milletvekilleri tarafından hazırlanmış olduğu varsayımıyla (?) kanun teklifleri ve etki analizleri ile ilgili mekanizmanın nasıl kurulacağı, etki analizi için gereken sayısal verilerin yürütme organından ne tür bir yöntemle edinilip komisyon üyelerine sunulacağı konusunda belirsizlikler mevcut bulunmaktadır. Bu sorunun ivedilikle ele alınarak çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

Diğer taraftan, farklı komisyonların görev alanlarına giren düzenlemeleri içeren torba kanun tekliflerinin ilgili komisyonlarda görüşülmesi yerine esas komisyon sıfatıyla sadece Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesi ve esastan ilgili oldukları halde tali komisyon olarak belirlenen diğer komisyonlarda görüşülmemesi ve görüş bildirilmemesi, yasama faaliyetlerinin etkisizleştirilmesine yol açmaktadır.

Teklifte yer alan madde metinlerinden her biri ayrı ihtisas komisyonunun çalışma alanına giren, detaylarıyla uzun uzun görüşülüp tartışılması gereken düzenleme konularıdır.

Komisyona sevk edildiği sırada 13 maddeden oluşan bilahare komisyonda verilen önergelerle bir maddenin tamamen teklif metninden çıkartılması, bir maddenin değiştirilmesi ve bir madde ilavesi ile 13 madde olarak korunan söz konusu mini torba kanun teklifinin;

-1 ve 6. maddelerinin Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda,

-8. maddesinin Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda,

-9 ve 10. maddelerinin İçişleri Komisyonunda,

-11. maddesinin Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda,

ayrıca esas veya tali komisyon sıfatıyla görüşülmesi gerekmekte idi.

TBMM İhtüzüğü'nün 23'üncü maddesinde "Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise, bu

komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler" denirken, yine İÇTÜZÜĞÜN 34'üncü maddesinde "Bir komisyon, kendisine havale edilen teklifi, başka bir komisyonun ihtisası dahilinde görürse, gerekçeli olarak teklifin o komisyona havale edilmesini isteyebilir. Bir komisyon, kendisine havale edilen teklif yahut herhangi bir mesele için, bir başka komisyonun düşüncesini öğrenmeyi gerekli görürse, teklifin o komisyonda görüşüldükten sonra iadesini isteyebilir" denilmektedir. Yine, aynı maddenin bir başka paragrafında "Bir komisyon, başka bir komisyona havale edilmiş bir teklif yahut herhangi bir mesele için düşüncesini belirtmekte yarar görürse, o teklifin kendisine havale edilmesini isteyebilir" hükmüne yer verilmiştir

Komisyonlara üye seçilirken milletvekillerinin uzmanlık ve ilgili alanları göz önüne alınmaktadır. Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerinin her konuda yetkin birer uzman olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu nedenle özel uzmanlık alanı ve değerlendirme, tartışma gerektiren konuların öncelikle ilgili komisyonlarda görüşülmesi gerekmektedir. Plan ve Bütçe Komisyonunun asıl komisyon olduğu durumlarda da tekliflerin ilgili tali komisyonlarca düzenlenecek komisyon raporları dikkate alınarak Plan ve Bütçe Komisyonunda karara bağlanması hem doğru hem de İÇTÜZÜKLE uygun olacaktır.

Söz konusu 13 maddelik mini torba kanun teklifi toplam 9 ayrı Kanunda değişiklik yapmaktadır. Bu durumu belirtir tablo aşağıda yer almaktadır.

**Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifi (2/4031)**

(Toplam 9 Kanunda Değişiklik Yapmaktadır)

Teklif Maddesi	Kanun No.	Düzenleme Yaptığı Kanun
1	1	31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 'nun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan "10 kW'a kadar (10 kW dâhil)" ibaresinin "20 kW'a kadar (20 kW dâhil)" şeklinde değiştirilmesi.
2		193 sayılı Kanunun 23'üncü maddesinin birinci fıkrasına bent eklenmesi.
3		193 sayılı Kanunun; a) 106'ncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan "Diğer ücretlerde, gezici olarak çalışanların" ibaresinin "Gezici olarak çalışanların" şeklinde

		<p>değiştirilmesi, bentte yer alan "ücret ve" ibaresinin madde metninden çıkarılması.</p> <p>b) 64'üncü maddesinin, 108 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinin, 109 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi ile ikinci ve üçüncü fıkralarının, 110 uncu maddesinin, 118 inci maddesinin ve 122'nci maddesinin yürürlükten kaldırılması.</p>
4	2	<p>1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünün (34) numaralı fıkrasında yer alan "ücretlere ilişkin kâğıtlar" ibaresinden sonra gelmek üzere (Bu maddenin birinci fıkrasının 18 numaralı bendinde düzenlenen ücretlerde istisna, aylık brüt asgari ücrete isabet eden kısım için uygulanır) şeklinde parantez içi hüküm eklenmesi</p>
5	3	<p>25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "Müsteşarlığı" ibarelerinin "Başkanlığı" şeklinde değiştirilmesi ve bende "bakım-onarım ve modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinden sonra gelmek üzere Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinin eklenmesi.</p>
6	4	<p>18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'na geçici madde eklenmesi.</p>
7	5	<p>10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na geçici madde eklenmesi.</p>
8	6	<p>15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına "mektupları" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetleri" ibaresinin eklenmesi.</p>
9	7	<p>10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin değiştirilmesi.</p>
10	8	<p>3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesine fıkra eklenmesi.</p>
11	9	<p>31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na geçici madde eklenmesi.</p>

12	Yürürlük maddesi.
13	Yürütme maddesi.

13 maddeden (yürürlük ve yürütme dahil) oluşan söz konusu mini torba kanun teklifinin, 1 maddesi Cumhurbaşkanlığı(Strateji ve Bütçe Başkanlığı), 2 maddesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı(1 maddesi aynı zamanda BOTAŞ'ı), 2 maddesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını ve Sosyal Güvenlik Kurumunu (1 maddesi aynı zamanda tüm kamu üniversitesi sağlık sunucularını), 1 maddesi Savunma Sanayi Başkanlığını, 1 maddesi Ulaştırma Bakanlığını(Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunu), 1 maddesi tüm Büyükşehir Belediyelerini, 1 maddesi tüm Belediyeleri, diğer maddeleri ise Hazine ve Maliye Bakanlığını (Gelir İdaresi Başkanlığını) ilgilendiren hususlardan oluşmaktadır.

13 maddelik Kanun Teklifinde;

-Sahibi oldukları veya kiraladıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları üretim tesislerinde elektrik üretip pazarlayanların gelir vergisinden muaf tutulması ile ilgili sınırın artırılması,

-Ücretli olarak çalışan tüm hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretlerinin gelir vergisinden istisna edilmesi, yine söz konusu tutara isabet eden ücret gelirinin damga vergisinden de istisna edilmesi,

-Savunma Sanayii Başkanlığıınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetlerin de Katma Değer Vergisinden istisna edilmesi,

-BOTAŞ'ın kamu kuruluşlarına olan borçlarının silinmesi,

-2021 yılı Merkezi Bütçe Kanununun uygulanması sonucunda bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen tutarların kamu idarelerine dağıtımı konusunda Cumhurbaşkanına yetki verilmesi,

-Türkiye'de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetlerinin de elektronik imzalı olarak düzenlenebilmesi,

-Büyükşehir Belediyeleri ve diğer belediyelerin toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapması,

-Üniversite hastanelerinin Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) ile arasında 2021 yılında götürü bedel üzerinden yapılmış bulunan hizmet alım sözleşmelerinin alacak açısından tasfiyesi

gibi yaklaşık biri birinden farklı 11 ayrı konuda, toplam 9 ayrı Kanunda ayrıntılı değişikliklerin de yer aldığı düzenlemeler bulunmaktadır.

Plan ve Bütçe Komisyonunun kendi ihtisas alanı ile ilgili olmayan konularda da bazı kanunlarda değişiklik veya ekleme yaparak mevcut sistemi değiştiren söz konusu diğer maddelerin tali ihtisas komisyonlarında değerlendirme yapılmadan hatta en azından Plan Bütçe alt komisyonda ayrıntılı bir şekilde görüşmeye tabi tutulmadan acele ile yasalaştırılma gayretini uygun bulmuyoruz.

Birbiriyle ilgili bulunmayan toplam 9 adet Kanun metninde değişiklik yapan 13 maddelik söz konusu teklif, aynı zamanda mini torba yasa teklifi hüviyetindedir.

Hukuk literatüründe gerçek bir yasa türüne karşılık gelmeyen son dönemde Türk siyaset ve hukuk dünyasında tartışılan ve "yasama kurnazlığı" suçlamalarıyla tepki toplayan bu yasa türü hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmaktadır.

Çok sayıda Kanunda ve Kanun Hükmünde Kararnamede aynı anda torba yasa mantığıyla ilgili komisyonlarda detaylı olarak tartışma ve inceleme yapılmaksızın değişiklik yapılması veya yeni hükümler ihdası hem mevzuatta hem de uygulamada ciddi sorunlara neden olmaktadır.

Hızlandırılmış, vizyoner olmayan tepki temeline dayalı yasa yapma mantığı, hukuk literatürümüz ve hukuk kalitesi açısından ciddi sıkıntılar doğurmakta, yetersiz, yeni sorun doğurucu kanunların çıkmasına neden olmakta, bir sonraki "yasa"daki bazı hükümler bir önceki "yasa" ile getirilen bazı hükümlerdeki yanlışlıkların düzeltilmesi veya bazı hükümlerin uygulanmasının ertelenmesini öngören hükümlerle ilintili olmaktadır.

Torba yasalar içeriklerinin ilk bakışta ve kolayca anlaşılabilmesi, meclis komisyonlarında ve genel kurulda yapılan İchtüzüğe aykırı eklemelerle metinlerinin her aşamada kalabalıklaşması ve bu eklemelerin yarattığı karmaşanın da Anayasa Mahkemesinin şekil denetimi kapsamı dışında kalması gibi nedenlerle hukuk tekniği açısından eleştirilmekte, TBMM'nin yasama etkinliğinde önemli bir sınırlama ve anayasal denetimsizlik hali yarattıkları savunulmaktadır.

Bu mini torba kanun teklifi de birbirinden farklı Komisyonların görev alanına giren hükümleri içermektedir. Öte yandan, bu kanun teklifinin komisyona apar topar getirilmesi, hazırlanışı ve birbiriyle ilgisiz yapıların bir araya getirilmiş olması gayriciddi bir yaklaşıma işaret etmektedir.

İktidarın torba yasa teklifi hususundaki ısrarı ve aceleciliğinin nedeni tarafımızca anlaşılammamaktadır. Konu ve kapsam itibarıyla biri biriyle ilgisi bulunmayan bazı kanunların mevcut hükümlerde ve sistemde büyük boyutlu değişiklikler yapan söz konusu maddelerin adına "torba yasa" adı verilen bir yöntemle acele ile yasalaştırılmasını doğru bulmuyoruz.

Meri mevzuatta yapılacak değişikliklerin bir torba yasa mantığıyla değil, sorunların ve yapılan düzenlemelerin tüm ayrıntısıyla değerlendirildiği, konu ile ilgili tüm ihtisas komisyonlarının devrede olduğu bir yasama çalışmasının gerekliliğine inanıyoruz.

Ayrıca bu yasama döneminde de daha önceki yasama dönemlerinde diğer torba yasa görüşmelerinde gerçekleştiği üzere, torba yasaların Meclis İctüzüğünün 91'nci maddesine aykırı bir biçimde "temel yasa" olarak genel kurul gündemine getirilerek görüşülmesinin yukarıda özetlenen sakıncaları daha da artıracaktır kanaatindeyiz.

-Yeni bir sisteme geçilmesine rağmen Plan ve Bütçe Komisyonunun çalışma usul ve esasları ile ilgili içtüzük değişikliklerinin yapılmaması dolayısıyla, kanun teklifinin komisyona sunulması ve komisyonda görüşülmesi sırasında, kanun tekliflerinin içeriğinin komisyonda teklif sahipleri tarafından sunulması ve savunulması, yürütmenin ve bürokratik görevlilerin söz konusu komisyon görüşmelerine katılım ve katkı düzeyinin belirsizliği nedeniyle, söz konusu kanun teklifi maddelerinin komisyonda iyice irdelenip değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

-Teklif Plan ve Bütçe Komisyonunun ihtisas konusu ile ilgisi bulunmayan bazı kanunlarda yapılan değişiklikleri ihtiva ettiği halde ilgili tali komisyonların görüşleri alınmamıştır.

-Teklifteki kanun maddelerinin tümü ile ilgili olarak ilgili tüm meslek kuruluşlarının ve sektör temsilcilerinin görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır. Görüşlerini belirten sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine itibar edilmemiştir.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak diğer alakalı kamu kuruluşlarının görüşleri alınmamış veya alınan görüşler Komisyon üyelerinin tamamına dağıtılmamıştır.

-Teklifteki kanun maddeleri ile ilgili olarak herhangi bir etki analizi çalışması yapılmamıştır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasada öngörülen olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarda yeteri kadar tartışılmayan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirilmek suretiyle acele yasa yapma alışkanlığının genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı olduğu kanaatiyle "Kanun Teklifinin" bütününe karşıyız.

3. Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşlerimiz.

9 ayrı Kanunda ayrıntılı değişiklik yapan 13 maddelik yasa teklifinin maddeleri üzerindeki görüş ve eleştirilerimize aşağıda yer verilmiştir.

3.1 Teklifin 1. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin 1. Maddesiyle 31/12/1960 tarihli ve **193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu**'nun "Vergiden muaf esnaf" başlıklı 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan "10 kW'a kadar (10 kW dâhil)" ibaresi "20 kW'a kadar (20 kW dâhil)" şeklinde değiştirilmesi öngörülmektedir.

Yapılan bu düzenleme ile sahibi oldukları veya kiraladıkları konutların çatı ve/veya cephelerinde kurdukları üretim tesisinden üretilen elektrik enerjisinin ihtiyaç fazlasının, son kaynak tedarik şirketine satılması durumundaki muafiyet şartı olarak üretim tesisinin kurulu gücünün azami 10 kW (10 kW dâhil) olması şartı, 20 kW (20 kW dâhil) olarak yeniden belirlenmektedir.

Komisyonadaki görüşmeler sırasında şu an 1173 hanenin bu şekilde üretim faaliyetini yaptığı, kurulu gücün artırımının yeni birtakım ilavelere neden olabileceği belirtilmiştir. Söz konusu rakamın 20 milyon bağımsız bölüm (hane) olduğu tahmin edilen Türkiye için az bir rakam olduğu tarafımızca ifade edilmiştir.

Böylece artık 20kW gücüne kadar olan tesislerden enerji üretenler gelir vergisinden muaf olacaklardır. Bu düzenleme yenilenebilir enerjinin desteklenmesi bakımından olumlu sayılabilir. Ancak söz konusu düzenlemenin aceleyle getirilmeden ülkenin yıllık enerji üretim, tüketim projeksiyonları, iklim krizi ve kuraklık vb gibi hususlarda dikkate alınarak tüm yönleriyle Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve

Teknoloji Komisyonunda görüşülerek yasalaştırılmasının daha doğru olacağını düşünüyoruz.

3.2 Teklifin 2 3 ve 4 maddelerinin değerlendirilmesi:

Kanun teklifinin original halinde yer alan 2. madde ile; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun “Ücretlerde istisnalar” başlıklı 23’üncü maddesinin birinci fıkrasına bent eklenmekte idi.

Yapılmak istenilen düzenleme ile hizmet sözleşmelerinde aylık asgari ücret karşılığı çalışacağı belirtilen hizmet erbabından, ücret ve ücret sayılan ödemeleri toplamı ilgili ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarını aşmayanların ücretleri gelir vergisinden istisna edilmekte idi.

Değişikliğin yapıldığı 23 üncü maddede sayılan istisna ücretler, damga vergisinden de istisna olduğu için (Damga Vergisi Kanunu 2 sayılı liste IV-34. sıra) Damga Vergisi Kanununda ayrıca bir değişiklik önerilmemiştir.

Böylece asgari ücretle çalışan hizmet erbabından gelir ve damga vergisi alınmaması da sağlanıyordu.

Aslında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da asgari ücretin açıklanmasının ardından, “Tüm işçilerin ücret gelirlerinin asgari ücrete kadar olan kısmından gelir ve damga vergileri kaldırıldı.” açıklamasını yapmış olmasına rağmen bu düzenlemenin komisyon gündemine taşınması tarafımızca hayretle karşılanmıştı.

Kanun teklifinin original halinde yer alan 3. madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun “Asgari Geçim İndirimi” başlıklı 32’nci maddesinin beşinci fıkrasının değiştirilmekte idi.

Yapılmak istenilen bu düzenleme ile de asgari ücretin üzerinde ücret alması nedeniyle bir üst maddede belirtilen asgari ücret istisnasından faydalanamayanlardan, net ücretleri vergi kesintisi nedeniyle net asgari ücretin altına düşenlere, aradaki farkın, çalışanın asgari geçim indirimine ilave edilerek ödenmesi öngörülmekte idi. Ayrıca bu düzenlemeyle net ücretlerin vergi kesintisi nedeniyle asgari ücretin altına düşmesi önlenmek istenmekte idi.

Asgari geçim indirimi “hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilmek suretiyle uygulandığı için” ve asgari ücret de gelir vergisinden istisna edildiğinden artık asgari ücretliler bakımından “asgari geçim indirimi” uygulanmayacaktı.

Ancak bu kez de asgari ücretten yüksek olduğu için gelir vergisine tabi olacak brüt ücretler üzerinden hesaplanacak net ücretlerin, (asgari ücretin vergiye tabi olmaması nedeniyle) asgari ücretin altında kalması durumu doğmakta idi. Bu durumda olacaklar için net asgari ücrete kadar aradaki fark, asgari geçim indirimi olarak maaşlarına eklenecekti.

Bu şekilde bir uygulama ise her ne kadar net ücret bakımından çalışana asgari geçim indirimi desteği sağlasa da asgari ücretin üzerinde bir maaş ödeyen işveren bakımından vergi yükümlülüklerine katlanma zorunluluğu da doğurmaktaydı.

Ayrıca Hesaplamalara göre brüt 5.004 TL olan brüt asgari ücret yerine brüt 5.424 TL'ye kadar ücret alanların net ücretlerinde bir artış olmamakta idi

Vergi istisnasının sadece asgari ücret miktarına yönelik olarak yapılmasını;

Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve gücüne göre vergi verme kuralına aykırı olduğu, uygulama bütün çalışanları asgari ücretliye dönüştüreceği, asgari ücreti yaygınlaştıracığı, teklifle kayıt dışılığın artacağı, kimselerin fazla mesai yapmak istemeyeceği, ücrete ilişkin olarak gelir Vergisinde bulunan diğer bazı istisnaların, (Örneğin;31. Maddede yer alan engellilik, 23. Maddenin f fıkrasında yer alan toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışanların münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretlerine ilişkin istisna, serbest bölgelerde ücretlilere tanınan bazı istisnalar) anlamsız hale gelebileceği tarafımızca ifade olunmuştur.

Teklifin ilk halinde yer alan söz konusu düzenlemeler komisyonunda yapılan yoğun eleştiri, değerlendirme ve uyarılar neticesinde verilen önerge ile değiştirilmiştir.

Teklifin kabul edilen halinde yer alan 2. madde;

"MADDE 2- 193 sayılı Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"18. Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işverenden ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır.)"

hükümünü içermektedir.

Yapılan bu düzenleme geçerli olan asgari ücret kadar bir istisnanın tüm ücret gelirleri için geçerli olması sağlanmıştır.

Ancak bu düzenleme eksiktir. 103. Maddede yer alan Gelir Vergisi Tarifesinin mevcut ekonomik koşullar, enflasyon da dikkate alınarak ücretliler ve diğer gelirler açısından farklılaştırılarak düzenlenmesi gerekmektedir. Gelir Vergisi Kanununda ücretliler ve engelliler için var olan istisna maddelerinin de yeni düzenlemeye göre gözden geçirilmesi gerekmektedir. Ayrıca medeni duruma göre eski sistemde yer alan asgari geçim indirimi uygulamasının kaldırılmasının da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Söz konusu düzenleme ile hazine açısından (vergi kaybı) ne kadar kayıp olacağı konusunda yöneltilen sorulara verilen yanıtlardaki farklılığın nedeni tarafımızca anlaşılammıştır.

Tarafımızca görüşmeler sırasında verilen bu konuda verilen önerge kabul görmemiştir.

Kanunun 3. maddesiyle, 193 sayılı Gelir vergisi Kanununun 106. maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan "Diğer ücretlerde, gezici olarak çalışanların" ibaresinin "Gezici olarak çalışanların" şeklinde değiştirilmesi, bentte yer alan "ücret ve" ibaresinin madde metninden çıkarılması,

Gelir Vergisi kanununun 32. maddesi, 64'üncü maddesinin, 108 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinin, 109 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi ile ikinci ve üçüncü fıkralarının, 110 uncu maddesinin, 118 inci maddesinin ve 122'nci maddesinin yürürlükten kaldırılması yönünde düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu düzenleme teklifin 2. maddesiyle Gelir Vergisi Kanununda yapılan ücret vergilendirilmesi ile ilgili olarak yapılan değişikliklerin diğer bazı maddelere yansıtılması ile ilgilidir.

Teklifin 4. maddesi;

"1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünün (34) numaralı fıkrasında yer alan "ücretlere ilişkin kâğıtlar" ibaresinden sonra gelmek üzere (Bu maddenin birinci fıkrasının 18 numaralı bendinde düzenlenen ücretlerde istisna, aylık brüt asgari ücrete isabet eden kısım için uygulanır) şeklinde parantez içi hüküm eklenmiştir

hükümünü içermektedir.

Teklifin 4. maddesi teklifin 2. maddesinde yapılan değişiklikten sonra asgari ücrete isabet eden ücret gelirlerinin damga vergisinden de istisna edilmesinin sağlanması ile ilgili düzenlemedir.

3.3 Teklifin 5. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi;

*“**MADDE 5-** 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “Müsteşarlığı” ibareleri “Başkanlığı” şeklinde değiştirilmiş ve bende “bakım-onarım ve modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler” ibaresinden sonra gelmek üzere “, Milli Savunma Bakanlığı veya Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu kurumlara ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler” ibaresi eklenmiştir.*

hükmünü içermektedir.

Teklifin bu maddesiyle 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "Müsteşarlığı" ibarelerinin "Başkanlığı" şeklinde değiştirilmesi ve bende "bakım-onarım ve modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinden sonra gelmek üzere Milli Savunma Bakanlığı veya Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kurumlara ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinin eklenmesi hususunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Maddeyle Katma Değer Vergisi Kanununun “milli savunma ve iç güvenlik ihtiyaçları” ile ilgili istisnaların düzenlendiği 13. maddesinin (f) bendine “Milli Savunma Bakanlığı veya Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler” de eklenmektedir.

Maddenin mevcut halinden dolayı “bu teslim ve hizmetleri gerçekleştirenlere bu kapsamda yapılacak olan, miktarı ve nitelikleri Başkanlıkça onaylanan teslim ve hizmetler” de dolaylı olarak istisna kapsamına alınmış olmaktadır.

Maddenin komisyonda görüşülmesi sırasında söz konusu düzenlemenin, Savunma Sanayi Başkanlığınca daha önceki yıllarda başlatılan veya ihale edilen ancak devam eden projeler için uygulanıp uygulanmayacağı, bunun en baştaki ihale sonuçlarını sonradan etkileyen bir duruma neden olup olmayacağı hususlarında tarafımızca yöneltilen sorulara tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

3.4 Teklifin 6. maddesinin değerlendirilmesi:

Kanuna eklenen yeni bir geçici madde (6) ile BOTAŞ'ın Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine (gümrük müdürlüklerine); ithalattan kaynaklanan 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her

türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazineden görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek silinmesi sağlanmaktadır.

Söz konusu maddenin gerekçesinde;

"Enerji kaynaklarının fiyatları tamamen uluslararası piyasalarda belirlenmektedir. *Uluslararası piyasalarda belirlenen bu fiyatlar ise yurt içinde satılan doğal gazın satış fiyatları için önemli bir maliyet unsuru olabilmektedir.*

Son dönemde, doğal gaz fiyatlarında, dünya genelindeki makroekonomik gelişmeler ve mevsimsel sebeplerden dolayı öngörülemeyen artışlar meydana gelmiştir. Covid-19'un neden olduğu kısıtlamaların esnetilmesi sonrasında yaşanan talep artışı, arz kısıtları ve iklimsel nedenler söz konusu artışların nedenlerinden bazılarıdır.

Doğal gazın yurt içi satış fiyatı seviyesi, alım maliyetlerinin yanı sıra piyasa koşulları, başta hane halkı olmak üzere tüketicilerin korunması, fiyat istikrarı ile hizmeti veren kamu işletmesinin finansal görünümü de dikkate alınarak mümkün olan en makul seviyede belirlenmekte; gerekli fiyat artışı kısmi olarak yansıtılabilmektedir. Bu durum ise BOTAŞ'ın finansal durumunu olumsuz etkilemekte ve nakit yönetimini zorlaştırmaktadır.

Yapılan düzenleme ile BOTAŞ'ın nakit yönetiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesini teminen Şirketin Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine; 7256 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılandırılmış olan borçları dahil olmak üzere ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan borçlarının, Hazineden görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık mahsup edilerek terkinin amaçlanmaktadır."

şeklinde bir açıklamaya yer verilmiştir.

Maddenin komisyondaki görüşmeleri sırasında; söz konusu düzenlemenin BOTAŞ'ın görev zararı alacaklarına karşılık devlete ödeyeceği vergilerle bir nevi takas sisteminin çalışması sonucu karşılıklı ödememe yoluyla terkin işlemlerinin yapılmasını sağlayan bir düzenleme olduğu, BOTAŞ'ın hali hazırda Ticaret Bakanlığımıza bağlı gümrük müdürlüklerine ödenmesi gereken 32 milyar 300 Milyon TL. civarında ithalde alınan KDV ve gecikme zammı borcunun olduğu, ayrıca BOTAŞ'ın 2021 yılı sonuna kadar 60 Milyar TL. civarında "görevlendirme zararı" alacağı olduğu, bu durumun son dönemde izlenen fiyatlandırma politikasından kaynaklandığı, satışların yaklaşık % 34'ünün elektrik santralleri, % 37'sinin konuttaki kullanım, % 29'unun sanayiye yönelik olduğu ifade edilmiştir.

Aslında söz konusu mahsuplaşma hali bütçenin ödeneklerindeki yetersizliğin kamufle edilmesinin kanıtıdır. BOTAŞ mevcut durumuna iktidarın izlemiş olduğu, enerji

ve ekonomik politikalarındaki yanlış tercihlerin neden olduğu bilinmektedir. Enerji piyasalarında dünyada ve ülkemizde görülen son gelişmeler talep esnekliği çok zayıf bir ekonomik mal olan doğal gaz fiyat dengesinin serbest piyasa mekanizması içinde sağlanmasının oldukça güç olduğunu göstermektedir. Uluslararası doğal gaz piyasasında gözlemlenen fiyat artışlarının yanı sıra Türk lirasının tüm ülke paraları karşısındaki değer kaybı BOTAŞ'ın zararını katlamaktadır.

BOTAŞ'ın bu maddedeki düzenlemeyle finansal görünümünün düzeltilmesi ve nakit akışının düzenlenmesi olumludur. Ancak söz konusu düzenlemenin zamanlaması tek ve gerçek amacın bu olup olmadığı konusunda kuşklar doğurmaktadır. Geçtiğimiz günlerde BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılacağı, yapısının parçalanacağı, bünyesinde doğal gaz ticaret AŞ ve doğal gaz alt yapı AŞ adında 2 şirket kurulacağı yönündeki haberler basında yer almıştır. Bu 2 yeni şirketin kurulmasının ardından BOTAŞ'ın yürütmekte olduğu faaliyetlerin yeni şirketler ile yine bünyesindeki BOTAŞ International Limited adlı şirkete bölüneceği belirtilmektedir. Yeni kurulacak 2 anonim şirketin personel rejimi açısından KİT statüsü taşımayacağı, Kamu İhale Kanunu dâhil KİT'lerin tabi olduğu mevzuattan muaf olacakları yine aynı haberlerde belirtilmektedir. BOTAŞ'ın doğal gaz piyasasındaki payının küçültülmesinin de yine aynı düzenlemenin hedeflerinden birisi olduğu yazılmıştır. Bu haberler ne Enerji Bakanlığı ne BOTAŞ tarafından henüz yalanlanmış değildir. Aksine, Enerji Bakanı Sayın Fatih Dönmez aynı günlerde haberleri doğrularcasına yine Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılacağını açıklamıştır. Hatta, yine Sayın Dönmez BOTAŞ'ın halka arz yoluyla hisselerinin bir kısmının satılacağını da belirtmişti.

"BOTAŞ'la ilgili bu konular gündemde tartışılırken BOTAŞ'ın kamuya olan borçlarının silinmesi yönündeki bu tartıştığımız düzenleme, BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılması ve ardından hisselerinin satışı sürecine hazırlanmasını mı amaçlamaktadır?

Borçları silinen BOTAŞ, alıcılar için daha cazip hâle mi getirilmek istenmektedir?

Borçlarının silinmesiyle önce yeniden yapılandırılması daha sonra hisse satışı sürecinin daha hızlı gerçekleşmesi mi amaçlanmaktadır?"

şeklinde özetlenebilecek sorularımıza maddenin görüşülmesi sırasında tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Söz konusu mahsuplaşma işleminin tüm kamu hesapları özelinde şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesinin daha uygun olduğunu düşünüyoruz.

3.5 Teklifin 7. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi;

“**MADDE 7-** 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“**GEÇİCİ MADDE 23-** 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. İlgili kanunları gereğince genel bütçe gelirleri karşılığı yapılan ödenek eklemeleri bu tutardan düşülür.”

hükmünü içermektedir.

Teklifin gerekçesinde;

“2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununun 6 ncı maddesi gereğince özel bütçeli idareler ile düzenleyici ve denetleyici kurumlarda gelir fazlası karşılığı ilgili idare bütçelerine ödenek eklenebilmektedir. Bu uygulama ile benzer şekilde 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe gelirleri karşılığı idare bütçelerine ödenek eklenebilmesi hususu teklif edilmektedir. Söz konusu teklif ile bütçe dengesi bozulmadan, gerçekleşen gelir kadar kamu hizmetlerinin ihtiyaç duyacağı ödeneklerin idare bütçelerine eklenebilmesi amaçlanmaktadır. Yıl içerisinde eklenebilecek ödenek tutarı, bütçe kanununda yer alan gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir fazlası ile sınırlandırılmaktadır”

açıklaması bulunmaktadır.

Teklifin bu maddesiyle, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na geçici madde eklenmektedir.

Teklif maddesinin komisyonda görüşmeleri sırasında neden ek bütçe kanun teklifi getirilmediği yönündeki sorularımıza sadece gelir fazlalığından bahsedilerek cevap verilmeye çalışılmış, ancak Anayasal mahzurlar konusundaki sorularımıza tatminkar yanıtlar verilmemiştir.

Bu madde ile 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, Cumhurbaşkanına, 2021 yılı Bütçe Kanunuyla tahmin edilen genel bütçe gelirlerinin üzerinde gerçekleşen gelirler kadar idare bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmek istenilmektedir. **2021 bütçe uygulama sonuçları ek bütçe yasaının hazırlanmasını gerektirmektedir.**

Kasım 2021 ayı sonu bütçe uygulama sonuçları aşağıda gösterilmiştir.

BÜTÇE DENGESİ			
2022 YILI GERÇEKLEŞMESİ (Milyon TL)			
	Bütçe (Hedef)	Program	Kasım (Kümülatif)
Bütçe Geliri	1.101.146	1.276.268	1.272.328

Bütçe Gideri	1.346.139	1.506.283	1.318.829
Bütçe Dengesi	(-) 244.993	-230.016	-46.500

Tablodan görüldüğü üzere 2021 için başlangıçta belirlenen bütçe rakamlarının aşılabacağı ancak bütçe dengesinin ise 230.016 Milyar TL civarında gerçekleşeceği anlaşılmaktadır.

2022 yılı Kamu Mali Yönetim Bütçe Kanunu ile T.B.M.M.'ye sevk edilen "bütçe gerekçesi" kitabının 5. sayfasında;

"2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda merkezi yönetim bütçe giderleri 1 trilyon 346 milyar 139 milyon TL, merkezi yönetim bütçe gelirleri 1 trilyon 101 milyar 146 milyon TL, bütçe açığı 244 milyar 993 milyon TL ve faiz dışı açık 65 Milyar 450 milyon TL olarak öngörülmüştür.

Orta Vadeli Programda (2022-2024)2 2021 yıl sonu itibarıyla bütçe açığının 230 milyar 16 milyon TL, bütçe açığının GSYH'ye oranının ise yüzde 3.5 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Diğer taraftan faiz dışı açığın 50 milyar 473 milyon TL, GSYH'ye oranının ise yüzde 0.8 olarak gerçekleşeceği beklenmektedir

2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda merkezi yönetim bütçe giderleri 1 trilyon 346 milyar 139 milyon TL olarak öngörülmüştür.

2022-2024 dönemi OVP'de 2020 yılında merkezi yönetim bütçe giderleri toplamının 1 trilyon 506 milyar 283 milyon TL olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir. Buna göre yıl sonunda toplam bütçe giderlerinin GSYH'ye oranı yüzde 22.7 olacaktır. 2021 yıl sonunda faiz hariç bütçe giderlerinin 1 trilyon 326 milyar 741 milyon TL olması beklenmektedir. Faiz hariç bütçe giderlerinin GSYH'ye oranının ise 2021 yıl sonunda yüzde 20 olarak gerçekleşeceği beklenmektedir.

İfadesi yer almaktadır.

Kasım sonu bütçe uygulama sonuçları Ek Bütçe Teklifinin TBMM'ye sevkinin zorunlu olduğunu teyit etmesine rağmen bugüne kadar Cumhurbaşkanı tarafından T.B.M.M.'ye Ek Ödenek Yasa teklifi sunulmamıştır.

Komisyonunda yapılan açıklamalarda 2021 yılı sonu itibarıyla, Bütçe Giderinin 1.511 Milyar TL.'ye Bütçe Gelirinin 1 Trilyon 397 Milyar TL.'ye ulaşacağı yaklaşık olarak 2022 yılı tahminine göre 295 Milyar TL.lik bir fazlanın oluşacağı ifade edilmiştir. Bu durumun büyük kısmının son dönemdeki vergi alacaklarının yapılandırılması ile ilgili düzenlemelerden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Kurumlar Vergisi, ithalde alınan KDV, özel iletişim vergisi tahsilatlarında da öngörülenin üstünde artışlar bulunduğu söylenmiştir. Fazlalığın bir bölümünün 2022 yılının ilk üç ayında kullanılacağı da ifade olunmuştur.

Anayasanın "Bütçe ve kesin hesap" başlıklı 161. maddesinde;

"Kamu idarelerinin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır

Malî yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir. Bütçe kanununa, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.

Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini, malî yılbaşından en az yetmişbeş gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür. Komisyonun ellibeş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve malî yılbaşına kadar karara bağlanır.

Bütçe kanununun süresinde yürürlüğe konulamaması halinde, geçici bütçe kanunu çıkarılır. Geçici bütçe kanununun da çıkarılmaması durumunda, yeni bütçe kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirilerek artırılarak uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.

Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.

Merkezî yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir. Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı karamamesiyle aşılabileceğine dair bütçe kanununa hüküm konulamaz.

Carî yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile carî ve izleyen yılların bütçelerine malî yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur."

hükmü yer almaktadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 19. Maddesinin son fıkrasında da;

“Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin bütçelerindeki ödeneklerin yetersiz kalması halinde veya öngörülmeven hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, karşılığı gelir gösterilmek kaydıyla, kanunla ek bütçe yapılabilir”

hükmüne yer verilmiştir.

Demokrasilerde kamu harcamalarının büyüklüğüne, miktarına; bu harcamaların kamu kurumları ve kamu hizmetleri itibarıyla dağılımına ve yine bu harcamaları karşılayabilmek için, bunların finansmanı için halka getirilecek olan vergilere, millet adına, onun seçilmiş temsilcileri karar verir. “Bütçe hakkını” böyle tanımlanmaktadır.

Anayasanın 87. Maddesi Kanun koymak, değiştirmek, kaldırmak;bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek T.B.M.M.’nin görevleri arasında sayılmıştır.

Kanun teklifi ile getirilen hükümlerle 5018 sayılı Kanuna geçici madde eklenerek, Cumhurbaşkanına, 2021 yılı Bütçe Kanunuyla tahmin edilen genel bütçe gelirlerinin üzerinde gerçekleşen gelirler kadar idare bütçelerine ödenek ekleme yetkisi verilmek istenilmektedir. Ek bütçe teklifinin geçmiş dönemlerde benzerleri gibi ısrarla T.B.M.M.’nin gündemine getirilmemesinin nedeni anlaşılammamaktadır. Yaklaşık 300 Milyara ulaşan gelir fazlasının sadece Cumhurbaşkanı tarafından kamu kurumlarına dağıtılmasına olanak verilmesi TBMM’nin bütçe hakkının devri anlamına gelmektedir.

Bu durum Anayasa’nın 87. Maddesinde tanımını bulan “Bütçe Hakkı’nın ihlali anlamına gelmektedir, aynı zamanda Anayasa’nın 161 maddesi hükmüne ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu düzenlemelerine aykırılık taşımaktadır.

3.6 Teklifin 9 ve 10 maddelerinin değerlendirilmesi:

Teklifin 9. maddesiyle 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7’nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesinin değiştirilmektedir.

5216 sayılı Kanunun değiştirilmek istenen 7 nci maddesinde büyükşehir belediyelerinin toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlanacaklara ilişkin, taşıma birlik veya kooperatiflerine gelir desteği ödemesi yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

Ancak gelir desteğinden, büyükşehir belediyesinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek kişiler yararlanmamaktadır.

Madde ile büyükşehir belediyelerinin toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapılabilmesi amaçlanmaktadır.

Mali yük büyükşehir belediyelerine yüklenmektedir.

Teklifin 10 maddesiyle de 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15 inci maddesine fıkra eklenmektedir.

Bu madde ile; (Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7'nci maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin maddeye (büyükşehir belediyelerine koşut olarak)); belediyelerin toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere, ücretsiz veya indirimli yararlanma karşılığında belirli kriterler gözetilerek gelir desteği yapılabilmesi amaçlanmaktadır.

Bu düzenlemede de mali yük belediyelere yüklenmektedir.

Söz konusu düzenlemeler yerinde düzenlemeler olmakla birlikte kapsamının genişletilmesi, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Bütçesinden şehit aileleri, gazi, gazi yakınları 65 yaş üstü vatandaşlarımız gibi 15 kalemde ücretsiz taşımalarla ilgili olarak yapılan ödeme miktarlarının artırılması, ayrıca bu amaçla yapılacak ödemeler için Büyükşehir ve diğer belediyelerin bütçesine Merkezi yönetim bütçesinden kaynak aktarılması gerekliliğine inanıyoruz.

3.7 Teklifin 11. maddesinin değerlendirilmesi:

Teklifin bu maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'na geçici madde eklenmektedir.

Yapılan bu düzenleme ile 5510 sayılı Kanuna geçici bir madde eklenmekte ve 2021 yılı için kamu üniversite hastaneleri ile SGK arasında imzalanan sözleşme gereğince üniversitelerin verdikleri sağlık hizmetlerinin tahakkuk bedelinin götürü anlaşma çerçevesinde SGK tarafından üniversiteye ödenen tutardan az olması durumunda aradaki farkın SGK'ya geri ödenmemesi düzenlenmekte ve bunun da gerekçesi olarak üniversite hastanelerinin mali durumları gösterilmektedir.

Madde ile terkin edilen bu farkın Çalışma Bakanlığının bütçesine konacak ödenekten karşılanacağı belirtilmektedir. Komisyonadaki görüşmeler sırasında düzenlemenin mali portresi konusunda tatmin edici herhangi bir açıklama yapılmamıştır.

Söz konusu düzenleme olumlu bir düzenleme olmakla birlikte kamu üniversite hastanelerinin problemlerini tam anlamıyla çözmektedir. Uzun süredir kısmi olarak güncellenen ancak fiyat artışları ve son dönemdeki kur krizi nedeniyle anlamsız hale gelen Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) fiyatlarının tamamen güncellenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

3.8 Teklif metninin görüşülmesi sırasında Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekillerce Ek madde ihdasını isteyen 2 adet reddedilen önerenin değerlendirilmesi

Söz konusu teklif metninin görüşülmesi sırasında Plan ve Bütçe Komisyonunun CHP'li üyeleri tarafından teklif metnine 2 adet maddenin eklenmesi yönünde verilen önergeler kabul edilmemiştir.

Bu önergelerden birincisi ile; Gelir Vergisi Kanununun 103 maddesinde değişiklik yaparak; gelir vergisi tarifelerini düzenleyen mevcut tablonun; asgari ücret ve civarındaki ücretin vergi dışında bırakılarak, söz konusu avantajın tüm ücret gelirlerine uygulanmasını sağlayacak şekilde ve gelir vergisini yüksek gelir sahibi kesimlere yayacak şekilde yeniden düzenlenmesini, emeği ile geçinen kesimleri korumak adına da ücretliler ve diğer gelir sahipleri için iki farklı vergilendirme tarifi teklif edilmiştir.

Bu önergelerden ikincisi ile, Tarım ve Orman Bakanlığında yetki belgesi almadan veya bildirimde bulunmadan tütün ticareti yapanlar bakımından "28.11.2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 123 'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "01/01/2022" ibaresinin "01/07/2023" olarak değiştirilmesi ile ilgili idi.

İki önerge de komisyonda görev yapan çoğunluk partisi milletvekilleri ve çoğunluk partisini destekleyen 4. partinin milletvekillerinin oylarıyla reddedilmiştir.

Sonuç olarak; genel değerlendirme bölümünde açıklanan sakıncaları ve eksiklikleri içermesi, 1'nci bölümde açıklanan nedenlerle torba yasa teklifi

kimliği ve bazı maddelerinin Anayasaya aykırılık taşıması, 2'nci bölümünde açıklanan nedenlerle olağan yasa yapma sürecinin dışına çıkılarak, TBMM'de ilgili komisyonlarında yeteri kadar tartışılmadan kanun teklifleriyle sadece Plan ve Bütçe Komisyonundan geçirmek suretiyle yasa yapma alışkanlığını, genel demokratik ilkelere ve TBMM geleneklerine aykırı bulduğumuzdan teklifin bütününe; 3'üncü bölümde ayrı ayrı açıklanan nedenlerle de (2/4031) esas numaralı “Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi” nin bu şekilde kanunlaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Bülent Kuşoğlu

Ankara

Süleyman Girgin

Muğla

Abdüllatif Şener

Konya

Emine Gülizar Emecan

İstanbul

Mehmet Bekaroğlu

İstanbul

Cavit Arı

Antalya

MUHALEFET ŞERHİ

PLAN ve BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

2/4031 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine ilişkin muhalefet şerhimiz ektedir.

2/4031 ESAS NO'LU GELİR VERGİSİ KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

Torba Yasa, Yasama Faaliyetlerinde “Yeni Normal”

AKP döneminin en dikkat çekici özelliklerinden biri de yasa yapma tekniğini tamamen değiştirerek bir arada ya da aynı kanun metninde birbiri ile ilgisi olmayan yasaları tek bir metinde toplayarak bir torba yasa yapama geleneği yaratmış olmasıdır. Bu yasa tekniğinde muhalefetin tüm uyarılarına, anayasaya aykırılık iddialarına rağmen ısrarla devam edilmektedir.

Çoğu zaman, ekonomi alanında faaliyet göstermesi için kurulmuş ihtisas komisyonu olan Plan ve Bütçe Komisyonu'nun alanına girmeyen hususlarda düzenlemeler de alelacele komisyona getirilmekte, teklifler uzun görüşmeler ve zaman baskısı altında yasallaştırılarak yasama etiği ayaklar altına alınmaktadır. Kanun teklifleri konusunda uzman görüşlerine başvurulmadığı gibi, konunun muhatabı olan kişi veya kurumların dinlenmesi, sendikalardan, meslek odalarından görüş alınması talepleri de sürekli reddedilmektedir. Bunlar bir yana, milletvekillerinin veya parti gruplarının yasa teklifini incelemesi için yeterli zaman tanınmamakta, tüm yasama faaliyetleri iktidarın ve onun etrafındaki sermaye gruplarının ihtiyaçları doğrultusunda şekillenerek TBMM de ihtisas komisyonları da yasa yapma makinesine dönüştürülmektedir. Yasaların içeriği tamamen “teknik”leştirilmekte, geniş halk kitlelerini ilgilendiren yasa teklifleri bile birkaç saat görüşme sonrasında hızla genel kurula sevk edilmekte, orada da muhalefetin itirazları kabul görmeden çoğunluk oylarıyla hızla yasalaşmaktadır.

Son olarak Komisyona getirilen bu kanun teklifi de farklı alanlardaki bazı düzenlemeleri içermektedir. O kadar ki komisyonda görüşülen kimi maddeler veya yapılan değişiklikler birkaç aylık süre zarfında yeniden komisyon gündemine getirilebilmektedir. Bu hem komisyonun iş yükü arttırılmakta hem de yapılan yasal düzenlemelerin vizyondan mahrum olduğunu bize göstermektedir. Yasalar, yasama kalitesi ve yasama etiği açısından kendi ihtisas alanlarının kapsamına giren komisyonlarda görüşülmelidir.

Genel Değerlendirme

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda değişiklik öngören 13 maddelik bu kanun teklifinin ‘ücretlilerin vergi oran artışlarından daha az etkilenmesi’, ‘medeni duruma göre asgari geçim indirimi müessesinin getirilmesi’ ve ‘vergi adaleti ilkesinden hareketle çalışanların ekonomik durumlarına katkı sağlamak’ amacıyla hazırlandığı söylene de asıl amacının, ağır ekonomik kriz koşulları altında ezilen yoksul kitlelerin muhtemel tepkisini baskılamak, iktidara yönelik itirazların kısmen de olsa sesini azaltmak bir yandan sokaktan çıkan sesleri bastırırken emekçilerin “ağzına bir parmak bal çalmak” ve AKP iktidarının devamlılığı için ‘gerekli’ adımları atmak olduğu ortadadır.

Yüksek Enflasyonun Gölgesinde Geçici Tedbirler İçeren Kanun Teklifi

Uzun süredir krizde olan ülke ekonomisi, dünya çapında da etkileri olan pandemiyle birlikte daha çok yıkım yaşamış, işçiler, emekçiler, yoksullar, işsizler iktidar tarafından kaderine terk edilmiştir. Ülke ekonomisi, refah üretmek bir yana, aksine gün geçtikçe yoksulların refahından “çalan” bir hal almıştır. Bu süreçte Türkiye tarihinin en büyük iş ve istihdam kaybı yaşanmıştır. Dövizdeki yüksek artış, istihdam kaybının bu denli yüksek oluşu işçiler, çiftçiler, gündelik çalışanlar ve küçük esnaf başta olmak üzere emeğiyle geçinen yurttaşların ciddi bir gelir kaybı yaşamasına sebep olmuştur.

Bu kanun teklifinde de olduğu gibi benzeri düzenlemeler günü kurtarmaya dönük, sorunlara yapısal çözümler üretmeyen palyatif tedbirleri içermektedir. Ülke ekonomisinde ve vergi sisteminde acil çözüm bekleyen yapısal sorunları çözmek, ‘Gelir Vergisi Reformu’ ve ‘Kurumlar Vergisi Reformu’ başta olmak üzere TBMM’nin bir an önce gerçekçi düzenlemeleri hayata geçirmek yerine “günü kurtarmaya yönelik düzenlemeler” ile iktidar ömrünü uzatmaya çalışmaktadır.

AKP’nin Ekonomik Çıkmazı

Türkiye ekonomisi birçok yapısal problemin; yüksek enflasyon, işsizlik, cari açık, yüksek borçluluk, döviz krizi, dışa bağımlı üretimin derinden yaşandığı bir yapıya sahiptir. Bu yapısal problemler, geniş halk kitleleri arasında yoksulluğun derinleşmesine, orta sınıfların eriyerek yoksulluğa doğru sürüklenmesine, alt sınıfların, emekçilerin, ezilenlerin ise açlığa, kıtlığa, sefalete doğru itilmelerine neden olmaktadır.

AKP iktidara geldikten sonra yoksullukla mücadele etmek/sonlandırmak yerine sosyal yardımlar üzerinden yoksulluğu yeniden üreten politikaları esas almış, bunu iktidarını sürekli kılmak için bir yönetme aracı olarak kullanmayı tercih etmiştir. Son yıllarda AKP'nin ekonomik tercihleri ve pandeminin de etkisiyle ekonomik kriz derinleşmiş, yoksulluk artmış ve artık ekonomi 'yönetilemez' noktaya gelmiştir. Ekonominin geldiği nokta ve yoksulluğa ilişkin rakamlar AKP iktidarının yoksulluğu bitirmeye yönelik herhangi bir niyetinin/politikasının olmadığını bize açıklıkla göstermektedir. Zira son zamanlarda ortaya konan ekonomi politikaları, özellikle döviz kuru politikası sonrasında yoksulluk daha da artmış, işsizlik tarihi rekorlar kırmıştır.

AKP iktidarı ekonominin geldiği bu noktayı, yıkımı, aşama aşama inşa etmiş, bu konuda yapılan uyarıları dikkate almamış, yoksul çoğunluğun çıkarları yerine yandaş azınlığın çıkarlarını gözeten politikaları uygulamaya devam etmiştir. Türkiye ekonomisi özellikle 2018 yılına yapısal sorunların yanı sıra makroekonomik istikrarsızlıkların/belirsizliklerin arttığı koşullarda girmiştir. 2018 yılının sonlarına doğru Türk Lirasının dolar karşısındaki yıllık değer kaybı %40 civarına ulaşmış ve döviz piyasaları belirsiz bir hal almıştır. Bu zaman zarfında ekonomi küçülmeye, işsizlik ve enflasyon hızla artmaya başlamıştır. Döviz kurlarının kontrolden çıkması Merkez Bankası'nı faiz oranlarını arttırmaya zorlamış, kredi faizleri yükselmesi bir yandan kredi büyüme oranlarında önemli bir yavaşlamaya yol açmış diğer yandan da hem ekonominin yavaşlamasına hem de borçların çevrilemez noktaya gelmesine sebep olmuştur. Yani 2018 yılının ortalarında yaşanan döviz krizi yıl sonuna doğru hızla borç krizine doğru evrilmiştir. Bu süreçte bazı şirketler borç ödemelerini aksatmaya başlamış, önemli miktarda borç yeniden yapılandırmak zorunda kalmıştır. Resmi rakamlara göre, Aralık 2018 itibari ile Konkordato ilan eden şirket sayısı 846'ya ulaşırken bankaların takipteki kredilerinde yaşanan artış da 2018 ortalarından itibaren hızlanmıştır.

AKP iktidarı uyguladığı yanlış iktisadi politikaların kökünü dışarda arama gayretine girmiş, Türkiye ekonomisinin dış mihrakların saldırısı altında olduğunu ve yaşanan döviz krizinin ardından da bu mihrakların döviz piyasalarında gerçekleştirdikleri spekülasyon işlemlerini yattığını dile getirmiştir. 'Birlik ve beraberlik ruhuyla' vatandaşların ellerindeki dövizleri bozdurarak 'bu saldırılara' yanıt vermesi istenmiş ve bu şekilde küçük tasarruf sahiplerinin yastık altındaki dövizlerine dahi el konulmuştur. Fakat ne var ki Türkiye'de yaşanan istikrarsızlığın ve ekonomik krizin en önemli sebebi, tek adam rejimi olduğu herkesin malumdur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemine geçişle beraber, hali hazırda büyük eksiklikleri olan, demokrasinin gerilemesi, kurumların işleyişinin bozulması, Merkez Bankası

başta olmak üzere özerk olması gereken kurumların bağımsızlıklarını yitirmesi ve yahut ortadan kaldırılması gibi sebepler ekonomideki çöküşü hızlandıran ana faktörler olarak karşımıza çıkmıştır. Bu durum hem yabancı sermayenin/yatırımcıların Türkiye'ye yatırım yapmamasına hem de yurt içindeki belirsizlikleri arttırarak ekonomik faaliyetlerin gerilemesine neden olmuştur.

Türkiye ekonomisinin 2018 itibarıyla yaşamaya başladı krizin sebepleri; ki özellikle 2000'li yılların ortalarından itibaren ekonomiye egemen olan dış sermayeye bağımlı, borçlanmaya dayanan ve inşaat odaklı büyüme modelinin yapısal bir krizi olmuştur. AKP iktidarının ekonomi politik anlayışının sebep olduğu bu krizin emareleri 2015'ten itibaren açıkça ortaya çıkmaya başlamasına rağmen herhangi bir tedbir alınmamış uygulamalar olduğu gibi hatta yoksul çoğunluk aleyhine kötüleşerek devam etmiştir.Hatta bu süreçte hem küresel şartların görece olumlu seyretmesi hem de kredi büyümesini destekleyici kamu müdahaleleriyle 2018 yılına kadar ekonomi 'normal' seyrinde devam ettirilebilmişti. Yani 2019 yılının ilk yarısında krizin derinleşmesine ardında FED'in faiz hakkını durdurmasını ötürü küresel likidite şartlarının görece düzelmesi sayesinde bir miktar dış sermaye girişi gerçekleşmesi ve kamu harcamalarının borçlanma yoluylaönemli miktarda atırılmış olması yatmaktaydı.

Bütün bu politikaların gölgesinde gelineen noktada, son dönemlerde, AKP tarafından uygulanan ve büyük bir krize sebep olan faiz indirimleri ve Erdoğan'ın faize ilişkin beyanları dövizin aşırı değerlenmesine sebep olmuş bu da toplumsal sefaleti derinleştirmiş, yanlış ekonomi politikalarının cabası olmuştur. Son günlerde Erdoğan tarafından dile getirilen ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 'Türkiye Ekonomi Modeli' olarak pazarlanmaya çalışılan ekonomi politikasının ortaya çıkardığı ekonomik yıkımın da yine tek elden yönetimin ve keyfiyetin eseri olduğu ve bunun milyonlarca insanın yoksullaşması pahasına olması trajiktir. Zira iktisadi bir model inşa etmek 'artık böyleyiz' demekle mümkün olmadığı gibi uzun süreçler isteyen, ciddi eğitim, teknolojik/teknik altyapı, tarihsel ve kültürel birikim, altyapı yatırımları gerektiren bir çalışmalar/süreçler gerektiren politikalar bütünüyle mümkündür. Liyakatsiz atamalar, bir kurumun yaptığı açıklamadan diğer kurumun haberdar olmaması, iktisadi politikalar bütününde tutarlılıklar olmaması gibi durumlar bize bu işin baştan kadük kalacağını göstermektedir. Özetle AKP yanlış ekonomi politikalarının sonucu olarak ekonomiyi içinden çıkılmaz bir noktaya taşımış ve bu sıkışmışlığı 'yeni' modeller sunarak, milyonlarca yoksulu kobay olarak kullanarak kapatmaya çalışmaktadır.

Asgari Ücret Muamması

İktidar tarafından asgari ücretteki artışın son 45 yılın en yüksek artışı olduğu iddia edilse de iddia gerçeği yansıtmamaktadır. Zira 1996 yılında asgari ücrette %114,6 oranında artış gerçekleşmiştir. Fakat asıl önemli olan ücretteki artış oranı değil, onun alım gücüdür. Örneğin asgari ücretteki artış kararı açıklandıktan sonra geçen 24 saatlik sürede asgari ücret dolar bazında %10 değer kaybetmiştir. Yüksek enflasyon ve doların her gün yeni rekorlar kırdığı günümüzde asgari ücretteki bu artışlar çok yakın zamanda anlamsız kalacaktır. HDP olarak önerdiğimiz asgari ücret miktarı 6 bin TL olmasına rağmen onun bile bu enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında dayanma gücü çok sınırlıdır. Bu amaçla asgari ücret her üç ayda bir yeniden görüşülmeli ve enflasyon artışlarıyla uyumlu hale getirilmelidir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından açıklanan "Kur Korumalı TL Vadeli Mevduat" modeli, TL'nin değerini koruyamayacağı gibi yoksulların ve emekçilerin enflasyon karşısında ezilmesinin önüne geçilmesini sağlayamaz.

Biz HDP olarak hem asgari ücretin yükseltilmesi hem vergi istisnası hem de vergi istisnasının sadece asgari ücretlilerin elde ettiği gelirden başka diğer tüm ücretlilerin asgari ücret kadar olan gelirlerine uygulanması için gerek komisyon çalışmalarında, gerek TBMM'de gerek yaptığımız kampanyalarda mücadele verdik. Bugün komisyonun söz konusu düzenlemeleri hayata geçirmesi aynı zamanda muhalefetin başarı hanesine yazılmalıdır.

Komisyonunda yapılan düzenlemeyle vergi istisnası genişletilse de önceki uygulama asgari geçim indirimi üzerinden evlilere çocuklulara ve engellilere kısmi de olsa pozitif ayrımcılık getiriyordu. Yapılan düzenleme ile tüm çalışanlar eşitlendi. Ancak bu pozitif ayrımcılık hem kazanılmış hak hem de gereklilik olduğu için geri verilmelidir.

5. Madde

Bu madde ile Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayisi projelerine ilişkin yapılan teslim ve hizmetlerin, katma değer vergisi istisnası kapsamına alınması hedeflenmektedir.

Türkiye'de gıda ve yakıt başta olmak üzere temel ihtiyaçlardan KDV alınırken AKP/MHP iktidarı savunma sanayideki satışları vergiden muaf tutmaktadır. Yoksuldan, geçinemeyen yurttaştan, emekçiden, çiftçiden, öğrenciden alınan KDV savaş ekipmanlarından kaldırılmaktadır. Üstelik bu düzenleme ile devletin ne kadar KDV'den vazgeçtiği dahi belli

değildir. Aynı düzenleme ile yalnızca Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen projeler vergiden muaf tutulmuyor, bu başkanlıktan hizmet alan bütün kurumlar bu vergiden muaf tutulacaktır. Savunma Sanayii Başkanlığının kaç kurumdan hizmet aldığı ve totalde ne kadar vergiden vazgeçildiği de belirsizdir.

‘Bir mermi kaç para’ diyerek ülkenin bütün kaynaklarını güvenlik harcamalarına ve savaş ekipmanlarına yönelten iktidar şimdi de yoksulun cebinden, lokmasından kuruş kuruş aldığı vergiyi savaş/savunma sanayisine doğrudan aktaracaktır. Türkiye’de sokaklardan yükselen ‘geçinemiyoruz’ ve ‘barınmıyoruz’ mitinglerine rağmen iktidar halen güvenlik harcamalarını halkın ihtiyaçlarının önünde görmekte, yasal düzenlemelerini de ona göre yapmaktadır.

6. Madde

Madde ile BOTAŞ’ın ödenmemiş her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizlerinden oluşan kamuya ait tüm borçları silinmektedir.

Uluslararası piyasalarda belirlenen doğalgaz fiyatlarında yaşanan artışlar ve bu fiyat artışlarının tüketiciye kısmi olarak yansıtıldığı öne sürülerek, bunun BOTAŞ’ın mali durumunu olumsuz etkilediği ifade edilmektedir.

83 milyar TL sermaye ile Türkiye Varlık Fonu A.Ş.’nin bünyesinde bulunan BOTAŞ, Hazine ve Maliye Bakanlığından 7 milyar TL’den fazla borç alarak en çok borçlanan kurum olmuştur. İlaveten, Sayıştay Kamu İşletmeleri Raporu’na göre BOTAŞ; 5,6 milyar TL’lik zararla, 23 kamu işletmesi arasından en çok zarar eden kurum olmuştur.

Yanı sıra, Şubat ayında Resmî Gazete’de yayımlanan kararla BOTAS International Anonim Şirketi isimli yeni bir uluslararası şirket kurulmuş, Kasım ayında sunulan “elektrik ve enerji torba teklifi” ile de BOTAŞ ve bağlı ortaklıkları ile yurtdışında kurdukları şirketler, Kamu İhale Yasası’nın kapsam dışına çıkarılmıştı. BOTAŞ’ın Ticaret Bakanlığına olan ‘yapılandırılmış’ borçlarının dahi silinmesini sağlayacak bu düzenleme, hakkında özelleştirmesine dönük güçlü iddialar bulunan bir kurumun, “özelleştirilmeye hazır hale getirilmesi” olarak da yorumlanmaktadır.

Önerilen bu düzenleme çeşitli açılardan kritiktir: En çok borç alan ve Sayıştay bulgularında da görüldüğü üzere en çok zarar eden kurum olan BOTAŞ’ın kamuya ait tüm borçları silinmektedir. İktidarın, bir kalemde “siliyorum” dediği borç, kamunun alacağıdır. Hazineden karşılanacak meblağ, halkın bütçe kaynaklarıyla oluşmaktadır. Kamu yararı, her bağlamda

şirketlerin yararından üstün tutulmalıdır. Başka bir husus ise BOTAŞ'ı, adeta borçtan “kurtarma” anlamına gelen böylesi bir affın, iktidarın BOTAŞ'ı özelleştirme planları uğruna yapıyor olabilesidir.

Gelir seviyesi ortalamanın çok üzerindeki bir hane ile, son derece yoksul olan hatta açlık sınırında bir gelire yaşamaya çalışan bir hane de kışın doğalgazı aynı fiyattan tüketmektedir. Adaletsizliğin kaynağı bu noktadaki eşitsizlikten beslenmektedir. Yani uluslararası piyasalardaki fiyat artışı zengine de yoksula da aynı oranda yapılan bir sübvansiyonla yansıtılmış olmaktadır. Asgari ücretli ile asgari ücretlinin bir aylık maaşını bir öğünde yiyenlere aynı oranda sübvansiyon getirmek yani aynı tarifeden ücretlendirme yapmak adaletle bağdaşmamaktadır. Aynı biçimde, ucuz iş gücü kullanarak yurt dışına ithacat yapıp ucuz mal satan ve piyasa koşullarına oranla “çok iyi” kazanan KOBİ'lere verilen ucuz enerji de adaletli bir bakış açısıyla örtüşmemektedir. Böylesi bir politika ile BOTAŞ'ın zarar etmesi de son derece normal hale gelmektedir. Yapılması gereken adil bir yaklaşımla sosyal tarife uygulamasına geçmektir.

Bu teklifle; toplam borcu 53 milyar dolayında olan BOTAŞ'ın, maliyet ve satış fiyatı arasında oluşan farktan kaynaklanan zararı, yani 32,3 milyar vergi borcu görevlendirme gideri olarak kabul edilmekte ve Hazine Maliye Bakanlığı tarafından karşılanması öngörülmektedir. Teklif sahipleri, görevlendirme gideri olarak kabul edilip silinecek borcu, “devasa fark” olarak nitelermekte beis görmemekte ve bu borcun silinmesini “devletimiz üstlenmektedir” demektedir. Bu düzenlemeyle; her fırsatta, doğalgaz fiyatını halka en ucuz şekilde yansıttığımı iddia edip övünen mevcut siyasal iktidarın yaptığı, ucuz veriyoruz diye övündüğü doğalgazın bedelini fazlasıyla halka fatura etmektir. İktidar sosyal adalet mefhumunu her daim göz ardı eden uygulamalar içindedir.

Bu noktada, halkın bütçe hakkı hatırlanmalıdır. BOTAŞ'ın vergi borçları hazineye fatura edilmiş olmaktadır. BOTAŞ'ı mali olarak rahatlatmak amacıyla silinecek borç miktarı, halkın bütçe kaynaklarından oluşmaktadır. 32,3 milyar gibi bir meblağı bir torba yasa maddesi ile siliyorum demek bütçe hakkına aykırıdır. Dahası Anayasa'ya aykırılık teşkil etmektedir. BOTAŞ'a aktarım öngören bu yasa teklifi için bir ek bütçenin sunulması gerekmektedir. BOTAŞ'ın borcunu karşılayacak Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın, bir ek bütçesi varsa, bunu ortaya koyup, bu ek bütçeden BOTAŞ'a harcayabileceği meblağı belirtmesi gerekmektedir. BOTAŞ'a ait 30 milyar TL'yi aşan bir borçtan torba yasanın birine bir madde koyarak

vazgeçmek mümkün değildir. Aksi durumda bu madde ve buna dayanarak yapılacak olan Anayasa'ya aykırıdır.

Sonuç olarak, mevcut ekonomik buhran koşullarında yurttaşlarımız, diğer temel ihtiyaçları gibi doğal ve zaruri bir ihtiyaç olan ısınma ihtiyacını dahi sağlayamamaktadır. İktidar ise her fırsatta doğalgaz fiyatlarında gerçekleşen artışı halka “ne kadar az” yansıttıkları ile övünmektedir. Bu noktada, Cumhurbaşkanı'nın şirketi konumunda olan Türkiye Varlık Fonu A.Ş. bünyesinde olan bir kurumun değil, halkın mevcut ekonomik yokluk durumunun ve kamu yararının düşünülmesi gerekirdi. Halkın yararı ve sosyal adaletin sağlanması bakımından doğalgaz sübvansiyon oranları gelir durumuna göre kademelendirilmelidir. Vakit kaybetmeksizin, ‘sosyal tarife uygulaması’ başlatılmalı, bilhassa içinde bulunduğumuz kış aylarında, daha önce de ısrarla teklif ettiğimiz doğalgazın her hane için -ihtiyaç sınırına kadar ücretsiz olarak sağlanması önerimiz gündeme alınmalıdır.

7. Madde

Bu madde ile, halihazırda harcama üstü yetkisini kullanan, istediği kalemler arasında istediği miktarda aktarım yapabilen Cumhurbaşkanı'nın yetkisi genişletilmektedir. Fiili durumda parlamentonun bütçe hakkı zaten gasp edilmiştir. Teklif edilen madde ile de fiili durumun devamı olarak bütçe mantığına, bütçe hakkına ve Anayasa'ya aykırı bir uygulama yerleştirilmek istenmektedir. Madde ile, 296 Milyar TL'lik bir ilave gelir artışını istediği gibi harcama yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilmektedir. Oysa bu büyüklükte bir miktar için ek bütçe teklifi hazırlanmalıdır. Torba yasadaki tek bir madde ile böyle bir yetkilendirme yapılması, parlamentonun bütçe hakkının bir kez daha yok sayılmasıdır.

9. Madde

Biz HDP olarak şehir içi toplu taşımanın kamusal bir hizmet olarak ücretsiz karşılanması gerektiğini savunuyoruz. Bu sosyal politika hem toplu taşımanın teşvik edilmesi açısından ekolojik hem de yoksullar, emekçiler açısından da ekonomik bir tedbir olacaktır.

11. Madde

Üniversite hastaneleri, verdikleri sağlık hizmet bedelini Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) tarifesine göre almaktadır. Bu tarife ise 2016 yılından beri güncellenmemiştir. Tarifenin güncellenmemesi, ilaç tedariği dahil pek çok soruna yol açarak kamu üniversite hastanelerini finansal bakımdan zora sokan başlıca sebeplerdendir.

Görünürde bu mağduriyeti gidermek adına, Sağlık Bakanlığı Sosyal Güvenlik Kurumu ile protokoller yapmakta, sözleşmeler ile kesilen faturalar arasındaki miktar terkin edilmektedir. Ancak, yaşadıkları finansal zorluklar neticesinde bilim ve eğitim kurumları olmaktan çok birer işletme mantalitesiyle yönetilmeye zorlanan kamu üniversite hastanelerinin problemlerinin kalıcı ve sürdürülebilir şekilde çözülebilmesi için yapısal reformlar gerekmektedir. Bugün bazı üniversite hastanelerinde ameliyatlar yapılamamakta, tıbbi cihazlar alınamamakta, protez malzemeleri bulunamamaktadır. Teklif edilen kanun maddesi benzeri çözüm önerileri, kısmi olmaya mahkumdur ve köklü değişimlerden çok hastanelerin yalnızca SGK ile ilgili sorunlarını çözmeye yöneliktir. Dolayısıyla hastaneler bir kez daha bilim ve eğitime odaklanmak yerine muhasebe ve maliye mantığı içinde düşünmeye zorlanmıştır.

Garı Paylan
Diyarbakır

Necdet İpekyüz
Batman

MUHALEFET ŞERHİ

17.12.2021 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2 / 4031 esas numaralı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, yürürlük ve yürütme maddeleri ile birlikte, 20.12.2021 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülerek 13 madde olarak kabul edilmiştir.

Usul Üzerine Değerlendirme

Torba kanun yöntemi; içerisinde birbirinden bağımsız konuları içermesi sebebiyle son derece verimsiz ve kanun sistematığının bozulmasına neden olmaktadır. Partili Cumhurbaşkanlığı sisteminden sonra bütçe haricinde kanun tasarısı sistemi sona erdirilmiş, milletvekilleri tarafından hazırlanacak olan kanun tekliflerinin Mecliste görüşülmesi yöntemi düzenlenmiştir. Ancak görüşülen teklifler büyük çoğunlukla bakanlıklar tarafından hazırlanmakta ve AK Parti milletvekilleri tarafından Meclis gündemine getirilmektedir. Bu nedenle, bu kanun teklifinde de olduğu gibi, teklif veren milletvekilleri genelde konuya hâkim olamamaktadır. Yapılması gereken, kanun tekliflerinin bakanlıklardan da bilgi ve görüş alarak, milletvekilleri tarafından hazırlanmasıdır.

Nitekim bu teklifte asgari ücret hakkında değişiklikler öngören madde komisyona adaletsizliğe sebep olacak biçimde eksik ve yanlış bir metinle sunulmuş ve AK Parti milletvekilleri tarafından bu hata savunulmak durumunda kalmıştır. Komisyon görüşmelerinde muhalefet partilerinin ısrarı ve kamuoyundaki tepkiler sonrasında yine Cumhur İttifakı milletvekilleri tarafından bir önerge verilerek yanlış tekliften dönülmüştür. Sonrasında da yine AK Parti milletvekilleri tarafından ilk teklifin tam aksi savunulmak zorunda kalmıştır. Cumhurbaşkanlığı sistemindeki tutarsızlık sebebiyle yaşanan bu üzücü olay TBMM'nin itibarını zedelemektedir. İşlemediği açıkça bir kez daha kanıtlanmış olan bu ucube sistemden en yakın zamanda dönülmelidir.

Görüşmelere kamu idareleri adına katılan kamu görevlilerinin de son derece yetersiz, olduğu görülmüştür. Bazı sorularımıza cevap verilememiş ve hatta sorularımızla kamu hesaplarının doğru tutulmadığı da ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan, siyasi sorumluluğa sahip bakanların görüşmelere katılmayıp, başarısızlığın faturasını devlet memurlarına yüklemeleri gibi bir sistem kabul edilebilir değildir.

Kanuni zorunluluk olmasına rağmen, önceki birçok kanun tekliflerinde olduğu gibi bu teklif üzerine de bir etki analizi yapılmadığı görülmüştür. Kanuni bir zorunluluk olmasının yanında teklif sahibi milletvekilleri tarafından da yapılan değişikliklerin ne getirip götüreceği tespit edilememektedir. Uygulamada öngörülebilirlik için kanun tekliflerinin tamamının etki analizi yapılmalı ve teklif bu analizle birlikte Meclise sunulmalıdır.

Teklifin Maddeleri Üzerine Değerlendirme

Madde 1

Teklifin 1'inci maddesi ile meskenlerin çatı ve cephesine kurulan güneş enerjisi üretim tesislerinin kurulu gücünün muafiyet sınırı olarak öngörülen 10 kilovat olması şartı, 20 kilovat olarak yeniden düzenlenmektedir. Bu düzenleme yenilenebilir enerjinin teşvik edilmesi için yerindedir. Bundan ayrı olarak hem enerji ihtiyacının karşılanması hem de karbon salınımının minimuma indirilmesi için başkaca teşvik ve önlemlerin de sağlanması gerekmektedir.

Madde 2 – Madde 3 – Madde 4

Komisyonunda değişikliğe uğrayarak yeniden düzenlenen teklifin bu maddelerinde; asgari ücretlilerin ücretlerinin vergi dışında bırakılması, asgari ücret üzerinde ücret alan tüm ücretlilerin ise asgari ücret tutarı kadar olan ücretlerinin istisna kapsamına alınması ile ilgili düzenlemeler yapılmakta ve değişikliğe uyum amaçlı Gelir Vergisi Kanunu'nda yer alan ücretlilerin vergilendirilmesine ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmaktadır. Ancak teklifin bu maddelerini içeren metin komisyona havale edildiğinde iktidar partisi kamuoyuna yapmış olduğu açıklamanın dışında bir düzenleme önermekteydi.

AK Parti Grubu'nun TBMM'ye havale ettiği teklifin ilk hali; “asgari ücretli olarak çalışıp ücret ve ücret ödemeleri toplamı aylık brüt asgari ücret tutarını aşmayan çalışanların ücretleri” şeklindeydi. Ancak 16 Aralık 2021 günü asgari ücret tespit komisyonunun kararının ardından iktidar tarafından; “tüm işçilerin ücret gelirlerinin, asgari ücrete kadar olan kısmından gelir ve damga vergileri kaldırılacağı” yönünde açıklamalar yapılmıştı.

Öncelikle teklifin ilk halinde önerilen düzenlemeye ilişkin şu gerçekleri paylaşmak yerinde olacaktır. Madde ilk haliyle kabul edilse planlanan değişiklik ücret sistemini bozacak, kayıt dışılığı özendirilecekti. Çalışanların büyük bir kısmını asgari ücrete mahkûm edecek olmasının dışında, çalışanlar arasında adaleti zedeleyecek ve eşitsizliklere neden olacaktı.

Başta İYİ Parti Grubumuz olmak üzere muhalefet partilerinin ve meslek örgütlerinin yapılan açıklamaların aksi yönde bir teklifle gelen iktidar grubuna karşı ortaya koydukları tavır ve bu konunun kamuoyu gündemine taşınması teklif maddesinin değişmesinde etkili olmuştur. İktidar grubu teknik bir hata var diye tepkilerden kaçınmaya çalışsa da muhalefet partileri aracılığıyla oluşan kamuoyu baskısı ve toplumun beklentileri karşılık bulmuştur. Akliselim hâkim gelmiş ve vahim bir hatadan dönülmüştür.

Teklife ilişkin bir diğer önemli değişiklik ise Asgari Geçim İndirimi (AGİ) maddesinin yürürlükten kaldırılmasıdır. Dünyanın birçok ülkesi çocuk sayısına göre çalışanda vergilendirme sistemi uygulamakta ve bu uygulamada çalışanlar arasında vergi yükünü olabildiğince adaletle paylaşmaktadır. OECD raporlarında Türkiye'ye dair eleştirilerde; bekâr evli ve çocuklu olan çalışanlar arasındaki vergi yükünün çok fazla değişmediği, bu durumun adil olmadığı, değiştirilmesi gerektiği dile getirilmektedir.

AGİ sisteminde vatandaşın vergi alırken; evli ve çocuklu olanlarda çocuk sayısına göre bir avantaj sağlama imkânı yaratılmaktaydı. Verginin herkes için sıfırlanması bu imkânı ortadan kaldırmış ve yeni bir eşitsizliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu husus evli ve çocuklu olan ve eşi çalışmıyıp çocuğu olan çalışanlar ile bekâr olan çalışanlar arasındaki vergi adaletsizliği meydana getirecektir. Düzenleme tarafımızca da destekleniyor olsa da sosyal devlet anlayışının getirdiği “dezavantajlı gruplara destek sağlama” misyonundan

uzaklaştırmıştır. AGİ maddesinin yürürlükten kaldırılmasıyla oluşacak mağduriyet ve adaletsizliğin önüne geçmek adına; evli ve çocuklu olan ve eşi çalışmayıp çocuğu olanlara ilave bir teşvik unsurunu mutlaka sisteme yerleştirmek gerekmektedir.

Şunu dile getirmek gerekiyor ki; Cumhuriyet İttifakı parlamentomuzun yasama faaliyeti işlevini niteliksiz ve geçersiz kılan bir anlayışı egemen hale getirmiştir. Komisyon görüşmelerinde başta partimiz olmak üzere diğer muhalefet partilerinin vermiş olduğu aynı mahiyetteki önergeler AK Parti ve MHP grubu milletvekilleri tarafından reddedilmiştir. Komisyon görüşmeleri boyunca teklifin ilk halinin değiştirilmesi yönünde baskı oluşturan muhalefet tarafı, iktidarı bu çizgiye mecbur etmiş olsa da; Cumhuriyet İttifakı uzlaşmayı tercih etmeyerek parlamentoların asli sorumluluklarına aykırı bir yasama faaliyeti benimsediklerini göstermişlerdir. Her şeyden öte demokratik parlamentoların istişare, uzlaşma, müzakere kültürü gereklilikleri bakımından bütün parti gruplarından milletvekillerinin ortak imzasıyla önergenin verilerek değişikliğin yapılması toplumda huzur, birlik ve beraberlik açısından da faydalı olacaktır.

İYİ Parti olarak biliyor ve defaten dile getiriyoruz ki ücret artışlarından ziyade dizginlenmesi gereken en önemli husus enflasyon gerçeğidir. Enflasyonun durdurulmaması, giderek daha yüksek bir seviyeye ulaşacak olması ücretlerde yapılacak her türden artışı, desteği ve teşviki önemsiz hale getirecektir. Enflasyonun bu seyirde ilerlemesi ve giderek yükselmesi 2022 yılında bir, iki ay içerisinde bu rakamların erimesine neden olacaktır. Asgari ücrette önemli olanın ekonomik refahı sağlayacak bir seviyeye ulaşması olduğu kabul görmelidir. Ve iktidar bir an evvel enflasyonu aşağıya çekecek politikaları mutlak surette uygulamaya koymalıdır. Bu doğrultuda ücretlere ilişkin artışlar kısa dönemli yapılacak düzenlemelerle yeniden değerlendirilmeli ve enflasyona karşı korunmalıdır. İktidarın yeni ekonomi politikası enflasyonu daha hızlı artışa mahkûm edecektir. Dolayısıyla telafi edici bir mekanizma için gerekli kanuni dayanaklar şimdiden ortaya konulmalıdır.

Madde 6

Teklif ile; BOTAS'ın Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerinde vadesi geldiği halde ödenmemiş her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları ve gecikme zamları ile yapılandırılmış borçlarının terkin edileceği düzenlenmektedir. BOTAS'ın terkin edilecek borcunun 50 milyar TL civarında olacağı dile getirilmiştir.

Görev zararı olarak belirtilen bu zarar aslında Azerbaycan, Rusya ve Nijerya ile doğalgaz alım kontratlarının zamanında yenilenmemesi sebebiyle oluşmaktadır. Düşük fiyatlardan yapılabilmesi mümkün olan doğalgaz alım kontratları ihmal sebebiyle zamanında yapılmamıştır. Fiyatlar 170 dolar seviyesindeyken yapılmayan kontratlar sebebiyle ciddi bir zarara sebep olunmuştur. Doğalgaz fiyatlarının 1.500 dolar seviyelerine çıktığı görülmektedir. Aradaki farkın tüketiciye yansımaması için de görev zararı oluşturulmuştur.

Ancak bu zarar zaten faturalara fazlasıyla yansıtılmıştır. Sanayiye verilen doğalgazın bin metreküp fiyatı Aralık 2020'de 1.400 TL seviyesindeyken 2021 yılı Aralık ayında 4.179 TL olacak şekilde artmıştır. Sanayi tüketiminde ortalamanın %60'ının üzerinde tüketim olması durumunda %50 fiyat artışı uygulanmaktadır. Böylece doğalgaz zamları yansıtıldığı gibi üretim, yatırım, istihdam da olumsuz yönde etkilenmektedir. Yani üretim yapmak isteyen

sanayiciye bu zam fazlasıyla zaten yansıtılmış durumdadır. Dolayısıyla bu politika ile 50 milyar TL görev zararı oluşması anlaşılabilir değildir.

Ayrıca BOTAŞ hesapları da yanlış ve eksik biçimde tutulmaktadır. Görev zararlarının cari transferlerde gösterilmesi gerekmektedir. Yine vergi gelirlerinin de gelir olarak düzenli ve gerçek şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Hesaplar bu şekilde yapılmadığı için doğru olduğunun kabul edilmesi mümkün değildir. Bu yapılan eksik ve yanlış hesap tutulması sebebiyle gelecek dönemlerde BOTAŞ'ın görev zararlarının ne kadar olduğunun tespit edilemeyecektir. Düzenli bir şekilde kayıt tutulmadığı için bu alanda yapılacak akademik çalışmalar yanılacak ve uluslararası istatistiklerde problemler çıkacaktır. 2000 yılı öncesinde uygulanan bu yanlış, ülkemizde büyük bir krize sebebiyet vermiştir. Daha önce ciddi zararlara sebep olan bu alışkanlığın tekrar edilerek uluslararası arenada bütçeden rakam kaçırılması son derece tehlikelidir. Kamu hesaplamaları ve kayıtları doğru yapılmalıdır. Gelir ve giderler şeffaf biçimde gösterilmelidir.

Madde 7

Madde ile 5018 sayılı kanuna geçici madde eklenerek 2021 yılında gelir tahmini üzerinde gerçekleşen genel bütçe giderleri karşılığı idare bütçelerine ödenek eklenebilmesine imkan tanınmaktadır. Diğer bir deyişle iktidar ek bütçe yapar gibi davranmakta ama ek bütçenin gereklilikleri olan gelir ve gider kalemlerini şeffaf bir şekilde göstermemektedir. Cumhurbaşkanına ilave ödenekleri istediği gibi dağıtma yetkisi vermektedir. Geçmiş yıllarda da siyasi irade ek bütçe getirmeden ödenek üstü harcama yapmıştır. Bu defa kanuni bir düzenlemeye gitmeleri olumlu olmakla beraber bunun ek bütçe kanun teklifi olarak yerine getirilmemesi doğru değildir. Bu husus parlamentonun bütçe hakkını ihlalidir.

Ek bütçe ile ödeneğin veya tahsilatın hangi kuruma, programa ve ekonomik sınıflandırmaya yapılacağı belirtilmelidir. Mevcut düzenleme ile Cumhurbaşkanına istediği geliri istediği kuruma dağıtma yetkisi verilmektedir. Yapılması gereken; karşılığında kaynağı belirtilerek ilave edilecek ödeneklerin belirtildiği bir ek bütçe düzenlenmesidir. Böylece düzenleme hem Anayasa'ya hem de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanununa uygun olacaktır. Ne yazık ki mevcut düzenleme bütçe disiplinine zarar vermektedir. Açıkça Meclisimizin bütçe yetkisi Cumhurbaşkanına verilmektedir.

Öte yandan iktidar tarafından bütçe açıklarının iyi gittiği söylemi geliştirilse de bu gerçeği yansıtmamaktadır. Bunun arkasında yatan sebep ise bazı harcamaların bütçe dışından yapılıyor olmasıdır. Örneğin kamu bankalarına sermaye benzeri bir takım nakit dışı tahviller verilmektedir. Bu işlemlerin gelir-giderle ilişkilendirilmeksizin yapılıyor olması sebebiyle bütçe harcamaları içerisinde görülmemektedir. Bu durum da beraberinde bütçe giderlerinin düşük seyretmesini ve böylece bütçe açığının sınırlı tutulabilmesine olanak sağlamaktadır.

Ülkemizin borcu bir yandan artmaktadır. Çünkü hem faiz dışı hem de normal denge olarak açık verilmektedir. Kamu idarelerinin aktardıkları bilgilere göre 2021 yılı için tahmin edilen vergi gelirlerinin bir bölümünde artış meydana gelmiştir. Bütçenin gelir tarafında tahmin edilenin üzerinde ve devamlı sayılabilecek nitelikte olan bir artış meydana geldiğinde bu miktarın bir yere harcanması gerekliliği anlayışı terk edilmelidir. Mevcut borç stokumuzun aşağı çekilebilmesi için gelirlerimizde meydana gelen bu artışların daha doğru kullanılması gerekmektedir.

Madde 9 – Madde 10

Teklifin bu maddeleri ile belediyelere toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek veya tüzel kişilere, vatandaşların ücretsiz veya indirimli yararlanması karşılığında gelir desteği sağlayabilmesinin önü açılmaktadır. Ücretsiz veya indirimli toplu taşıma kullanma hakkı olan kişilerin yükünün belediyelerce karşılanması sosyal belediyeciliğin bir gereğidir. Bu itibarla düzenleme yerindedir.

Yukarıda belirttiğimiz hususlar doğrultusunda içerdiği birçok maddeye olumlu görüşümüz olmakla birlikte, teklife, kamu mali yönetim sistemimizi ve parlamentomuzun bütçe hakkını zedelediği gerekçeleriyle İYİ Parti olarak karşı oy kullanmaktayız.

Durmuş Yılmaz
Ankara

Erhan Usta
Samsun

ERZURUM MİLLETVEKİLİ İBRAHİM AYDEMİR
VE 91 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**GELİR VERGİSİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan “10 kW’a kadar (10 kW dâhil)” ibaresi “20 kW’a kadar (20 kW dâhil)” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“18. Asgari ücretli olarak çalışıp ücret ve ücret sayılan ödemeleri toplamı aylık brüt asgari ücret tutarını aşmayan hizmet erbabının ücretleri (Şu kadar ki asgari ücretli olarak çalışmadığı veya asgari ücret üzerinde ücret aldığı halde anılan istisnadan yararlanıldığı tespit halinde, istisna nedeniyle ödenmeyen vergiler, vergi ziyai cezası kesilmek suretiyle gecikme faiziyle birlikte işverenden tahsil olunur).”

MADDE 3- 193 sayılı Kanunun 32 nci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asgari ücretin üzerinde ücret almakla birlikte net ücretleri, asgari ücretliye ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile bu tutarın altında kaldığı aylara ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgarî geçim indirimine ayrıca ilave edilir.”

MADDE 4- 193 sayılı Kanunun;

a) 106 ncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan “Diğer ücretlerde, gezici olarak çalışanların” ibaresi “Gezici olarak çalışanların” şeklinde değiştirilmiş, bentte yer alan “ücret ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

b) 64 üncü maddesi, 108 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi, 109 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi ile ikinci ve üçüncü fıkraları, 110 uncu maddesi, 118 inci maddesi ve 122 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**GELİR VERGİSİ KANUNU İLE BAZI
KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (9) numaralı bendinde yer alan “10 kW’a kadar (10 kW dâhil)” ibaresi “20 kW’a kadar (20 kW dâhil)” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 193 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“18. Hizmet erbabının, ödemenin yapıldığı ayda geçerli olan asgari ücretin aylık brüt tutarından işçi sosyal güvenlik kurumu primi ve işsizlik sigorta primi düşüldükten sonra kalan tutarına isabet eden ücretleri (Şu kadar ki, istisnayı aşan ücret gelirinin vergilendirilmesinde verginin hesaplanacağı gelir dilim tutarları ve oranları, istisna kapsamındaki tutarlar da dikkate alınarak belirlenir. Ödenecek vergi tutarı, bu suretle bulunan vergi tutarının içinde istisna tutara isabet eden kısım düşülmek suretiyle hesaplanır. İstisna nedeniyle alınmayacak olan vergi ilgili ayda aylık asgari ücret üzerinden hesaplanması gereken vergiyi aşamaz. Birden fazla işverenden ücret alanlarda bu istisna sadece en yüksek olan ücrete uygulanır).”

MADDE 3- 193 sayılı Kanunun;

a) 106 ncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan “Diğer ücretlerde, gezici olarak çalışanların” ibaresi “Gezici olarak çalışanların” şeklinde değiştirilmiş, bentte yer alan “ücret ve” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

b) 32 nci maddesi, 64 üncü maddesi, 108 inci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi, 109 uncu maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi ile ikinci ve üçüncü fıkraları, 110 uncu maddesi, 118 inci maddesi ve 122 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
91 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4- 1/7/1964 tarihli ve 488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun "IV- Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" başlıklı bölümünün (34) numaralı fıkrasında yer alan "ücretlere ilişkin kâğıtlar" ibaresinden sonra gelmek üzere (Bu maddenin birinci fıkrasının 18 numaralı bendinde düzenlenen ücretlerde istisna, aylık brüt asgari ücrete isabet eden kısım için uygulanır) şeklinde parantez içi hüküm eklenmiştir.

MADDE 5- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "Müştaşarlığı" ibareleri "Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve bende "bakım-onarım ve modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinden sonra gelmek üzere "Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu Kuruma ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 5- 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan "Müştaşarlığı" ibareleri "Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiş ve bende "bakım-onarım ve modernizasyonuna ilişkin olarak yapılan teslim ve hizmetler" ibaresinden sonra gelmek üzere " Milli Savunma Bakanlığı veya Savunma Sanayii Başkanlığınca yürütülen savunma sanayii projelerine ilişkin olarak bu kurumlarla ilgili projeler kapsamında yapılan teslim ve hizmetler" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 6- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

MADDE 6- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 6- Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketinin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geldiği halde ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizi borçları ile 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında yapılandırılmış borçları (vadesi gelmemiş taksitler dâhil); adı geçen şirketin Hazineden, 31/12/2021 tarihine kadar oluşan görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık, merkezi yönetim bütçesinin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin mahsup suretiyle, Ticaret Bakanlığınca terkin edilir. Bu kapsamda mahsuba konu olacak borçlara bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra fer'i alacak hesaplanmaz.

"GEÇİCİ MADDE 6- BOTAŞ'ın, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Ticaret Bakanlığına bağlı tahsil dairelerine vadesi geldiği halde ödenmemiş olan her türlü vergi, fon ve paylar ile idari para cezaları, bunlara bağlı gecikme zammı ve gecikme faizi borçları ile 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun kapsamında yapılandırılmış borçları (vadesi gelmemiş taksitler dâhil); adı geçen şirketin Hazineden, 31/12/2021 tarihine kadar oluşan görevlendirme bedeli alacaklarına karşılık, merkezi yönetim bütçesinin gelir ve gider hesaplarıyla ilişkilendirilmeksizin mahsup suretiyle, Ticaret Bakanlığınca terkin edilir. Bu kapsamda mahsuba konu olacak borçlara bu maddenin yayımlandığı tarihten sonra fer'i alacak hesaplanmaz.

Bu madde kapsamında şirketin Hazineden olan görevlendirme bedeli alacağı tutarını tespit etmeye, mahsup suretiyle yapılacak terkin işlemlerini belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir."

Bu madde kapsamında BOTAŞ'ın Hazineden olan görevlendirme bedeli alacağı tutarını tespit etmeye, mahsup suretiyle yapılacak terkin işlemlerini belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanı yetkilidir."

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
91 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 23- 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. İlgili kanunları gereğince genel bütçe gelirleri karşılığı yapılan ödenek eklemeleri bu tutardan düşülür.”

MADDE 8- 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına “mektupları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Büyükşehir belediyeleri, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere; nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilir.”

MADDE 10- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Belediyeler, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere; nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilir.”

MADDE 11- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

MADDE 7- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 23- 19/12/2020 tarihli ve 7258 sayılı 2021 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda yer alan genel bütçe gelir tahmini üzerinde gerçekleşen gelir kadar, genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idarelerin bütçelerine ödenek eklemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. İlgili kanunları gereğince genel bütçe gelirleri karşılığı yapılan ödenek eklemeleri bu tutardan düşülür.”

MADDE 8- 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasına “mektupları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve Türkiye’de yerleşik sigorta şirketleri tarafından düzenlenen kefalet senetleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Büyükşehir belediyeleri, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere; nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilir.”

MADDE 10- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Belediyeler, kendisinden izin veya ruhsat almak ya da hat kiralamak suretiyle çalışan ve toplu taşıma hizmeti yürüten gerçek ve tüzel kişilere; nüfus, hattın uzunluğu ve hattı kullanan sayısı kriterlerini esas alarak tespit edeceği hatlardaki toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli olarak yararlananlara ilişkin gelir desteği ödemesi yapabilir.”

MADDE 11- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

(Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir ve
91 Milletvekilinin Teklifi)

(Plan ve Bütçe Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

“GEÇİCİ MADDE 86 - 2021 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapılmış kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularının Kuruma 31/12/2021 tarihine kadar bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda, aradaki fark terkin edilir. Terkin edilen tutar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine bu amaçla tahsis edilecek ödenekten karşılanır.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir.”

MADDE 12- Bu Kanunun;

a) 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri 1/1/2022 tarihinden itibaren yapılan ücret ödemelerine uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

“GEÇİCİ MADDE 86 - 2021 yılında götürü bedel üzerinden hizmet alım sözleşmesi yapılmış kamu üniversite sağlık hizmeti sunucularının Kuruma 31/12/2021 tarihine kadar bu sözleşme kapsamında verdikleri tedavi hizmetlerine ilişkin toplam tahakkuk tutarının götürü bedel sözleşme tutarından düşük olması durumunda, aradaki fark terkin edilir. Terkin edilen tutar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine bu amaçla tahsis edilecek ödenekten karşılanır.

Bu maddeye ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Kurumca belirlenir.”

MADDE 12- Bu Kanunun;

a) 2 nci, 3 üncü ve 4 üncü maddeleri 1/1/2022 tarihinden itibaren yapılan ücret ödemelerine uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 13- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

